

REPUBLIKA SLOVENIJA
CENTER ZA SOCIALNO DELO
LJUBLJANA BEŽIGRAD

LETNO POROČILO
O DELU NA
CENTRU ZA SOCIALNO DELO LJUBLJANA BEŽIGRAD

(za obdobje od 01.01.2013 do 31.12.2013)

FEBRUAR, 2014

KAZALO

UVOD	5
ZAPOSLENI NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO LJUBLJANA BEŽIGRAD	5
IZOBRAŽEVANJE ZAPOSLENIH NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO LJUBLJANA BEŽIGRAD V LETU 2013	6
POROČILU O DELU V LETU 2013	7
I. CENTER ZA SOCIALNO DELO	7
I.A VARSTVO OTROK IN DRUŽINE	7
I.A.1 Statusna razmerja	7
I.A.1.1 Predhodno družinsko posredovanje	7
I.A.1.2 Svetovalni razgovor ob prenehanju zakonske zveze	7
I.A.1.3 Družinsko in/ali partnersko svetovanje – urejanje odnosov v družini	8
I.A.1.4 Dovolitev sklenitve zakonske zveze osebi, ki se ni stara 18 let/ iz drugih razlogov	8
I.A.2 Razmerja med starši in otroki	9
I.A.2.1 Določitev in sprememba osebnega imena	9
I.A.2.2 Priznanje in/ali izpodbijanje očetovstva in materinstva	9
I.A.2.3 Pomoč pri varstvu otrokove koristi v sodnih postopkih	9
I.A.2.4 Preživnine	9
I.A.2.5 Odločanje o odtujitvi ali obremenitvi otrokovega premoženja	11
I.A.3 Izpolnjevanje starševske skrbi	12
I.A.3.1 Pomoč pri sklenitvi sporazuma v sporih, če si starša nista enotna pri izvrševanju starševske skrbi (113. člen ZZZDR)	12
I.A.3.2 Predlog sodišču za podaljšanje starševske skrbi staršem čez otrokovo polnoletnost	12
I.A.3.3 Predlog sodišču za pridobitev poslovne sposobnosti	12
I.A.3.4 Mnenja CSD izven sodnih postopkov	13
I.B POSEBNO VARSTVO OTROK IN MLADOSTNIKOV	13
I.B.1 Ukrepi za zaščito otrok in mladostnikov (ZZZDR) in naloge za preprečevanje nasilja v družini	13
I.B.2 Rejništvo	16
I.B.3 Skrbništvo otrok	17
I.B.3.1 Postavitev skrbnika za posebni primer	17
I.B.3.2 Postavitev/prenehanje stalnega skrbništva otroku	18
I.B.3.3 Privolitev odtujitve ali obremenitve otrokovega premoženja, odobritev pravnih poslov otroka (191., 203. člen ZZZDR)	18
I.B.4 Posvojitev	18
I.B.5 Obravnava otrok in mladoletnikov	19
I.B.5.1 Obravnava otrok in mladoletnikov zaradi suma storitve prekrškov ali kaznivih dejanj	19
I.B.5.2 Obravnava otrok in mladoletnikov zaradi težav v odrasčanju brez kaznivih dejanj	20
I.B.5.3 Obravnava mladoletnikov v kazenskem postopku in v postopku o prekršku	20
I.B.6 Vzgojni ukrepi po KZ in ZP	21
I.C VARSTVO ODRASLIH	22
I.C.1 Penalno področje in opravljanje dela v splošno korist	22
I.C.2 Skrbništvo odraslih	25
I.C.2.1 Odvzem poslovne sposobnosti, postavitev pod skrbništvo in spremljanje skrbništva	25
I.C.2.2 Skrbništvo za posebni primer	27
I.C.3 Urejanje statusa invalida	29
I.C.3.1 Pravica gluhih oseb do tolmača	30
I.C.3.2 Pravica do izbire družinskega pomočnika	31
I.C.4 Varstvo starejših	31
I.C.5 Obravnava v skupnosti	32
I.D OPROSTITVE PRI PLAČILU STORITEV	32
I.E PRAVICE PO ZAKONU O UVELJAVLJANJU PRAVIC IZ JAVNIH SREDSTEV	33
I.E.1 Otroški dodatek	33
I.E.2 Denarna socialna pomoč in varstveni dodatek	33
MOL DENARNE POMOČI V LETU 2013	34
I.E.3 Državne štipendije	36

I.E.4 Znižano plačilo vrtca	36
I.E.5 Subvencija malice in kosila	36
I.E.6 Subvencija najemnine	37
I.E.7 Pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev	37
I.E.8 Pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje	37
I.F STARŠEVSKO VARSTVO IN DRUŽINSKI PREJEMKI	39
I.F.1 Družinski prejemki	39
I.F.1.1 Starševski dodatek	39
I.F.1.2 Pomoč ob rojstvu otroka	39
I.F.1.3 Dodatek za nego otroka	40
I.F.2 Zavarovanje za starševsko varstvo	40
I.F.2.1 Porodniški dopust	40
I.F.2.2 Očetovski dopust	40
I.G SOCIALNO VARSTVENE STORITVE	41
II. KRIZNI CENTER ZA MLADE	42
II.A VARSTVO OTROK IN MLADOSTNIKOV PRIKRAJŠANIH ZA NORMALNO DRUŽINSKO ŽIVLJENJE Z MOŽNOSTJO KRATKOTRAJNE NAMESTITVE	42
II.A.1 Pregled bivajočih po mesecih	43
II.A.2 Kdo jih je napotil v KCM	44
II.A.3 Starost in spol otrok in mladostnikov, ki so bivali v KCM	44
II.A.4 Kam so odšli po bivanju v KCM	45
II.A.5 Koliko dni so mladostniki bivali v KCM	46
II.B RAZLOGI ZA BIVANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V KCM	47
II.C PROJEKT BREZPLAČNA MODRA ŠTEVILKA – TELEFON PETRA KLEPCA	48
II.D DELO S PROSTOVOLJCI	48
II.E SUPERVIZIJA	49
II.F OSTALE AKTIVNOSTI KRIZNEGA CENTRA ZA MLADE	49
II.G SELITEV KCM LJUBLJANA	50
II.H STROKOVNI KADER KCM	50
III. CENTRALNA ENOTA ZA STARŠEVSKO VARSTVO IN DRUŽINSKE PREJEMKE	51
III.A. SPLOŠNO O CENTRALNI ENOTI ZA STARŠEVSKO VARSTVO IN DRUŽINSKE PREJEMKE	51
III.B DEJAVNOST CENTRALNE ENOTE ZA STARŠEVSKO VARSTVO IN DRUŽINSKE PREJEMKE	51
III.B.1 Odločanje o pravicah državljanov EU iz zavarovanja za starševsko varstvo in o družinskih prejemkih	52
III.B.1.1 Vodenje upravnih postopkov in odločanje o pravicah	53
Določitev zastaralnega roka	53
Odstop vlog v druge države članice EU zaradi primarne nepristojnosti Slovenije	54
Izplačevanje na tuj TRR in povračila med državami	54
Nova klasifikacijska številka	56
Določanje pristojne države članice za izplačevanje družinskih dajatev v primeru razvezanih zakoncev (oziroma oseb, katerih izvenzakonska skupnost je razpadla)	56
Upoštevanje zaposlitve obeh bioloških staršev v primeru razveze	
Upoštevanje zaposlitve novega partnerja (biološkega) starša, kateremu je otrok dodeljen v vzgojo in varstvo	
III.B.1.2 Preprečevanje dvojnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja pri odločanju o pravici do starševskega dodatka	
III.B.1.3 Dograditev sistema ISCS2 za odločanje CE	
III.B.2 Izmenjava in posredovanje informacij na obrazcih serije E 400, obrazcu E 001 ter obrazcu E 104	59
III.B.2.1 Opravljanje materialnih dejanj po javnem pooblastilu - Izdaja potrdil iz uradne evidence na obrazcu E 411	60
Namen obrazca E411	60
Število potrjenih obrazcev E 411	61
Projekt EESSI.SI	61
Spletna aplikacija WEBIC	62
Simulacija OD za potrebe obrazca E 411	62
Izpolnjevanje obrazca E 411 v primeru razpada izvenzakonske skupnosti	62
Izpolnjevanje obrazca E411 v primeru razvezanih staršev oziroma osnovanja nove družine z novim partnerjem	63
Upokojenci	63
Sprememba nekaterih zavarovalnih podlag	64
III.B.3 Informiranje CSD in občanov o izvajanju pravic po ZSDP	64

<i>Spletna stran CSD Ljubljana Bežigrad</i>	64
<i>III.B.4 Naloge v zvezi z dograditvijo, delovanjem in kontrolo podatkov v ISCDs</i>	65
<i>III.B.5 Druge naloge oziroma dejavnosti CE</i>	65
PRAVNI VIRI	66

UVOD

Center za socialno delo Ljubljana Bežigrad (v nadaljnjem besedilu Center) ima po odloku Vlade Republike Slovenije status javnega zavoda. Organiziran je za opravljanje dejavnosti socialnega varstva za območje Upravne enote Ljubljana – izpostava Bežigrad.

Center opravlja naloge, ki se nanašajo na izvajanje javnih pooblastil na področjih varstva otrok in družine, varstva odraslih, oprostitev plačil storitev, denarne socialne pomoči, družinskih prejemkov in zavarovanja za starševsko varstvo, ter naloge, ki jih centrom za socialno delo nalagajo drugi predpisi. Center opravlja tudi storitve prve socialne pomoči, socialne preventive, osebne pomoči, pomoči družini za dom. Sedež centra je na Einspielerjevi ulici 6. Dejavnost centra je tudi Krizni center za mlade s sedežem na Ravbarjevi 11 a, ki deluje na podlagi pogodbe o organiziranju in izvajanju nalog regijskega kriznega centra za mlade, ki sta jo sklenila Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljevanju MDDSZ) in Center. Krizni center pokriva širše področje Ljubljane, in sicer: UE - Ljubljana, Domžale, Grosuplje, Kamnik, Ribnica, Vrhnika, Logatec. V okviru centra deluje tudi Centralna enota za starševsko varstvo in družinske prejemke kot prvostopenjski organ za celotno državo na Einspielerjevi ulici 6. Obe enoti financira MDDSZ. Dejavnost Centra financira MDDSZ, po pogodbi pa tudi Mestna občina Ljubljana in občina Dol.

ZAPOSLENI NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO LJUBLJANA BEŽIGRAD

Na centru je bilo 31.12.2013 poleg direktorja, ki organizira in vodi strokovno delo in poslovanje centra, zaposlenih 41 delavcev in 1 javna delavka:

1. Center za socialno delo s sedežem na Einspielerjevi ulici 6:

- 21 strokovnih delavcev za področje (eno ali več);
- 1 samostojni svetovalec IV;
- 3 strokovna delavca za prejemke in oprostitev;
- 1 finančno računovodski delavec;
- 1 računovodja;
- 1 poslovni sekretar,

Glavna pisarna:

- 1 poslovni sekretar;
- 2 pisarniška referenta.

2. Krizni center za mlade s sedežem na Ravbarjevi 11 a:

- 5 strokovnih delavcev za področje (eno ali več).

3. Centralna enota za starševsko varstvo in družinske prejemke s sedežem na Einspielerjevi ulici 6:

- 3 (4) strokovni delavci za področje (eno ali več);
- 1 sistemski administrator;

- 1 pisarniški referent.

4. Javna dela

- 1 ekonomistka/pravnica (december)

IZOBRAŽEVANJE ZAPOSLENIH NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO LJUBLJANA BEŽIGRAD V LETU 2013

Spodnja razpredelnica prikazuje pregled izobraževanj, ki so se jih v letu 2013 udeležili zaposleni na Centru.

Datum izobraž.	Izobraževanje	Plačljiv/brezplačen KOTIZACIJA ZA SEMINAR
14.3.2013	delo o odraslimi storilci kaznivih dejanj	150,00
3.4.2013	zakon o delovni razmerjih	210,60
3.4.2013	zakon o delovni razmerjih	210,60
7.5.2013	zakon o splošnem upravnem postopku	144,00
8.5.2013	delovna razmerja - novosti	96,00
28.5.2013	delo z romi	brezplačno
28.5.2013	seminar za poslovne sekretarke CSD	114,00
4.6.2013	posredovanje CSD v primeru ogroženosti otrok	108,00
5.6.2013	koristi otrok in mladostnikov s težavami	brezplačno
5.6.2013	koristi otrok in mladostnikov s težavami	brezplačno
5.6.2013	koristi otrok in mladostnikov s težavami	brezplačno
5.6.2013	koristi otrok in mladostnikov s težavami	brezplačno
5.6.2013	koristi otrok in mladostnikov s težavami	brezplačno
5.6.2013	koristi otrok in mladostnikov s težavami	brezplačno
13.6.2013	preprečevanje nasilja v družini	brezplačno
18.6.2013	mreža programov socialnega varstva	brezplačno
3.10.2013	delovno srečanje str. del. na področju rejništva	54,90
10.10.2013	preprečevanje nasilja v družini	brezplačno
10.10.2013	preprečevanje nasilja v družini	brezplačno
15.10.2013	seminar za str. del. na področju SV	103,70
15.10.2013	seminar za str. del. na področju SV	103,70
22.10.2013	obrnava starejših z izkušnjo nasilja s strani svojcev	97,60
7.11.2013	delo z odraslimi storilci kaznivih dejanj	brezplačno
7.11.2013	delo z odraslimi storilci kaznivih dejanj	brezplačno
5.11.2013	izvajanje socialnovarstvene pomoči družini za dom	97,60
19.11.2013	delo s starejšimi ljudmi	brezplačno
19.11.2013	delo s starejšimi ljudmi	brezplačno
26.11.2013	individualno spremljanje zaprtih oseb	brezplačno
21.11.2013	opravljanje dela v splošno korist	brezplačno
17.12.2013	izvršba odločbe o odvzemu mladoletnih otrok	109,80
3.12.2013	ukrep prepovedi približevanja izrečen mladostniku	97,60
3.12.2013	ukrep prepovedi približevanja izrečen mladostniku	97,60
18.12.2013	novosti v zakonodaji na področju socialnega varstva	brezplačno
18.12.2013	novosti v zakonodaji na področju socialnega varstva	brezplačno
18.12.2013	novosti v zakonodaji na področju socialnega varstva	brezplačno
	spolne zlorabe in nasilje	brezplačno
	delo s socialno ogroženimi otroci in mladostniki	brezplačno

	seminar organizacije TRESS	brezplačno
	seminar organizacije TRESS	brezplačno
	nacionalna ureditev sistemov socialne varnosti	brezplačno
	supervizija	2.120,00
	SKUPAJ:	3.915,70

POROČILU O DELU V LETU 2013

I. CENTER ZA SOCIALNO DELO

I.A VARSTVO OTROK IN DRUŽINE

I.A.1 Statusna razmerja

I.A.1.1 Predhodno družinsko posredovanje

V skladu s 105. členom ZZZDR je vloga Centra v okviru družinskega posredovanja pred uvedbo postopkov pri sodišču v tem, da staršema, ki ne živita ali ne bosta več živela skupaj, pomaga pri sklenitvi sporazuma o varstvu in vzgoji skupnih otrok v skladu s koristmi otrok. Prav tako to velja za preživljanje otrok in urejanje stikov otrok s tistim od staršev, pri katerem otrok ne živi. Pri svetovalnih razgovorih je metoda dela tako delo s partnerjema na partnerski ravni kot delo s starši na starševski ravni. V kolikor sporazuma med staršema kljub posredovanju Centra ni možno skleniti, Center o tem izda dokazilo za potrebe uvedbe postopka pri sodišču.

Tabela št. 1: Predhodno družinsko posredovanje: primerjava letoma 2012 in 2013

Naloga	2012	2013
- pomoč staršem pri sklenitvi sporazuma o varstvu in vzgoji otrok	37	43
- pomoč staršem pri sklenitvi sporazuma o preživljanju skupnih otrok	29	28
- pomoč staršem pri sklenitvi sporazuma o stikih	41	40
SKUPAJ	107	111

Vir: Mesečna interna poročila 2012 in 2013

Primerjava podatkov kaže, da v letošnjem letu število zadev v primerjavi z letom 2012 ni bistveno odstopalo. Pri delu se opaža, da v določenih primerih, ko je postopek na centru zaključen (starša pridobita potrdilo/zapisnik) ne nadaljujeta postopka na sodišču.

I.A.1.2 Svetovalni razgovor ob prenehanju zakonske zveze

Center je v letu 2013 od sodišča prejel 53 zaprosil, da opravi svetovalni razgovor v postopku razveze zakonske zveze ter poda mnenje, komu od staršev naj se po razvezi zaupajo otroci. O ugotovitvah in dogovorih Center pošlje poročilo sodišču. V letu 2013 je bilo skupno opravljenih 53 svetovalnih razgovorov, kar je skoraj enako kot v letu 2012, ko je bilo opravljenih 52 svetovalnih razgovorov.

Najpogostejši razlogi za razvezo zakonske skupnosti so bili: čustvena odtujenost, prekinitev skupnega življenja, odtujenost, težave v odnosih, ko niso bila izpolnjena pričakovanja. V nekaj primerih je bil v okviru postopka opravljen tudi razgovor z otrokom na podlagi 410. člena Zakona o pravnem postopku, kjer ima otrok možnost izraziti lastno mnenje v odvisnosti od njegove starosti in rzsodnosti, to mnenje skupaj z oceno, da je to kar si otrok želi tudi njemu v korist, center posreduje sodišču. Strokovni delavci centra so v letu 2013 opravili razgovor s 14 otroci.

Tabela št. 2: Predlagatelj/ica razveze

način	predlagatelj/ica		
	žena	mož	skupaj
tožba	16	8	24
sporazumni predlog			29
SKUPAJ			53

Vir: Mesečna interna poročila 2013

Tabela št. 3: Začasne odredbe

Število začasnih odredb	
vzgoja in varstvo	10
stiki	10
preživnina	6

Vir: Mesečna interna poročila 2013

Zgornji razpredelnici kažeta na to, da v večini primerov tožbo za razvezo vloži žena. Sodišče je v 10 primerih izdalo začasno odredbo o stikih, v 6 primerih o preživnini in v 10 primerih o zaupanju v vzgojo in varstvo.

1.A.1.3 Družinsko in/ali partnersko svetovanje – urejanje odnosov v družini

V letu 2013 je Center v okviru te naloge obravnaval 35 družin oziroma parov (v letu 2012 – 58). Namen naloge je usposabljanje družinskih članov oziroma partnerjev s težavami v medsebojnih odnosih za njihov prispevek k obstoju, spreminjanju in razvoju družine s strokovno oporo (v primeru nasilja med družinskimi člani, odvisnosti, težav v duševnem zdravju, partnerskem odnosu, stisk povezanih s težavami pri vzgoji in skrbi otrok, brezposelnostjo itd.), kar so tudi najpogostejše težave obravnavanih družin. Strokovni delavec pri tem paru/družini pomaga pri spoznavanju socialnih odnosov, njihovih odzivov, načinov sodelovanja in pogajanja pri reševanju konfliktov. Cilj in namen je socialno učenje, spreminjanje odnosov, krepiti samozavest, suverenost pri odločanju, omogočiti dostop do sredstev za preživetje itd.

1.A.1.4 Dovolitev sklenitve zakonske zveze osebi, ki se ni stara 18 let/ iz drugih razlogov

V letu 2013 nismo vodili *nobenega* tovrstnega postopka.

I.A.2 Razmerja med starši in otroki

I.A.2.1 Določitev in sprememba osebnega imena

V letu 2013 je Center obravnaval 2 primera pomoči staršem pri sporazumu glede določitve ali spremembe osebnega imena in izdelal 2 mnenja v sporu med starši glede spremembe osebnega imena.

Če otrokovi starši niso živi ali ne morejo izpolnjevati starševske skrbi, določi ime otroku oseba, ki ji je zaupana skrb za otroka v soglasju s Centrom. V letu 2013 Center ni podal nobenega tovrstnega soglasja.

I.A.2.2 Priznanje in/ali izpodbijanje očetovstva in materinstva

V letu 2013 je bilo na Centru 211 priznanj očetovstva, kar je 10% manj kot v letu 2012, ko je bilo 237 priznanj očetovstva. Večina bodočih očetov prizna otroka pred rojstvom otroka, kar je povezano z uveljavljanjem pravice do očetovskega dopusta (glej F.2.2)

V letu 2013 je center v 4 zadevah nudil pomoč pri sodnem ugotavljanju očetovstva/materinstva.

I.A.2.3 Pomoč pri varstvu otrokove koristi v sodnih postopkih

Center je na zaprosilo Okrožnega sodišča v Ljubljani, Oddelka za družinsko sodstvo poleg mnenj v postopkih razveze zakonske zveze (glej A1.2) podal tudi:

Tabela št. 4: Število mnenj o otrokovi koristi – primerjava med letoma 2012 in 2013

Naloga	2012	2013
- mnenje o otrokovi koristi glede varstva in vzgoje	21	18
- mnenje o višini preživnine	6	12
- mnenje o otrokovi koristi glede stikov	22	20
SKUPAJ	49	50

Vir: Mesečna interna poročila 2012 in 2013

V letu 2013 je Center sodeloval tudi pri izvršitvi sodnih odločb. V 13 zadevah je izvajal stike pod nadzorom tretje osebe, kar je velik porast glede na leto 2012, ko je stike pod nadzorom izvajal v 3 primerih. Sodišče lahko odloči, da se stiki izvršujejo pod nadzorom, če sicer ne bi bila zagotovljena otrokova korist. Skupaj je bilo v poročevalnem obdobju izvedenih 46 stikov pod nadzorom (srečanj).

I.A.2.4 Preživnine

V obdobju med 1.1.2013 in 31.12.2013 je bilo na novo določenih 114 preživnin (v enakem obdobju lani 153 preživnin), ukinjenih je bilo 181 preživnin (v letu 2012 - 177 preživnin). Spodnja razpredelnica prikazuje število novih ter število vseh preživnin glede na akt o določitvi preživnine.

Tabela št. 5: Število preživnin glede na akt o določitvi preživnine

Naziv akta	št. vseh na dan 31.12.2013	št. novih v 2013	št. vseh na dan 31.12.2012	št. novih v 2012	št. novih v 2011	št. novih v 2010	št. novih v 2009
notarski zapis	24	3	29	4	6	6	4
sodba	509	13	534	12	18	17	18
sodna poravnava (sklep)	931	98	868	137	104	129	116
dogovor na CSD	279	/	303	/	/	/	/
SKUPAJ	1743	114	1734	153	128	152	138

Vir: ISCS2

O dolžnosti preživljanja otrok in višini preživnine od 1. maja 2004 odločajo sodišča, bodisi na podlagi tožbe ali sporazuma o preživnini. Enako velja za preživnine otrok do staršev in preživnine med zakonci. Upravičenec in zavezanec pa lahko skleneta o preživnini tudi sporazum v obliki izvršljivega notarskega zapisa. Posledično iz leta v leto upada delež preživnin določenih z dogovorom na Centru. Po podatkih iz zgornje razpredelnice se večina preživnin določi sporazumno. V letošnjem letu se je v primerjavi z letom 2012 nekoliko znižalo število na novo določenih preživnin, vendar se skupno število vseh preživnin ni bistveno spremenilo, saj je bilo v letu 2013 ukinjenih več preživnin kot v letu 2012.

Naslednja razpredelnica prikazuje število preživnin glede na starost/status upravičenca.

Tabela št. 6: Upravičenci po razredih

Razred	Število novih upravičencev	Št. vseh upravičencev na dan 31.12.2013
Starost upravičenca do 6 let, zavezanec je oče ali mati	43	193
Starost upravičenca do 14 let, zavezanec je oče ali mati	47	536
Starost upravičenca do 18 let, zavezanec je oče ali mati	16	346
Starost upravičenca nad 18 let, se šola, zavezanec je oče ali mati	7	476
Starost upravičenca nad 18 let, podaljšana roditeljska pravica, zavezanec je oče ali mati	0	11
Zavezanec je mož, žena, zunajzakonski partner, zunajzakonska partnerica	1	15
Zavezanec je otrok	0	3
Zavezanec je druga oseba	0	0
Skupaj	114	1580

Vir: ISCS2

Največ delež upravičencev do preživnine predstavljajo otroci od 6. do 18. leta starosti. V letošnjem letu se je bilo največ na novo določenih preživnin v razredu otrok od 6. do 14. leta starosti.

Tabela št. 7: Število preživnin glede na zavezanca in prejemnika za plačilo preživnine

Zavezanec	Število preživnin	Sorodstveno razmerje zakonitega zastopnika	Število
mož upravičenke	14	druga oseba	4
druga oseba	/	mati upravičenca/ke	1055
oče upravičenca/ke	1572	oče upravičenca/ke	94
mati upravičenca/ke	152	rejnik upravičenca/ke	2
otrok upravičenca	4	sam	587
žena upravičenca	1	skrbnik upravičenca/ke	1
Skupaj	1743	Skupaj	1743

Vir: ISCS2

Razpredelnica ponazarja, da so v največjem številu zavezanca za plačevanje preživnine očetje upravičencev, prejemnice plačila preživnine pa matere otrok.

Tabela št. 8: Višina preživnin glede na akt o določitvi preživnine

Tip akta	najvišja	najnižja	povprečna
dogovor na CSD	542,04 EUR	5,90 EUR	123,87 EUR
notarski zapis	375,79 EUR	50,00 EUR	166,01 EUR
sodba	1.086,58 EUR	41,75 EUR	193,03 EUR
sodna poravnava (sklep)	1.412,55 EUR	20,00 EUR	180,58 EUR

Vir: ISCS2

Povprečna višina preživnine je glede na akt o določitvi preživnine v razponu od 123,87 EUR in 180,58 EUR.

Vseh aktivnih preživnin je 1743, za katere pa ni rečeno, da se plačevanje v vseh primerih tudi dejansko izvaja (izvršbe itd).

Pravico do nadomestila preživnine po Zakonu o jamstvenem in preživninskem skladu RS ima otrok, ki mu je s pravomočno sodbo ali začasno odredbo sodišča oziroma z dogovorom pri Centru določena preživnina, ki je zavezanec ne plačuje; je državljan Republike Slovenije in ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji oziroma je tujec in ima stalno bivališče v Republiki Sloveniji, če je tako določeno z meddržavnim sporazumom ali ob pogoju vzajemnosti; in še ni star 18 let. Otroku pripada pravica do nadomestila preživnine, če je postopek izvršbe po predpisih, ki urejajo izvršbo in zavarovanje, neuspešno zaključen ali če postopek izvršbe traja več kot tri mesece.

Nadomestila preživnine so se v letu 2013 valorizirala s 1. 4. 2013 in znašajo:

- za otroka do 6. leta starosti 72,46 evrov,
- za otroka od 6. do 14. leta starosti 79,70 evrov,
- za otroka nad 14. letom starosti 94,19 evrov.

Na dan 31.12.2013 je bilo v preživninski bazi CSD Ljubljana Bežigrad evidentiranih 94 upravičencev do nadomestila preživnine.

1.A.2.5 Odločanje o odtujitvi ali obremenitvi otrokovega premoženja

Center vodi postopek v primeru odtujitve ali obremenitve otrokovega premoženja ter odobritve pravnih poslov po 111. členu ZZZDR, po katerem smejo starši samo s privolitvijo centra za socialno delo odsvojiti ali obremeniti premoženje svojega otroka samo zaradi njegovega preživljanja, vzgoje in izobrazbe, ali če to zahteva kakšna druga njegova korist.

V letu 2013 je Center vodil in odločal o 60 zadevah, 2 na dan 31.12.2013 še nista bili rešeni.

Tabela št. 9: Stanje na dan 31.12.2013:

skupno število zadev	62
rešene	60
nerešene	2

Vir: Mesečna interna poročila 2013

Naslednja razpredelnica prikazuje zahtevke glede na razlog obravnave.

Tabela št. 10: Zahtevki glede na povod (razlog) obravnave:

Predmet obravnavanega pravnega posla	Št.	Odločitev	Način odločanja
odobritev dedne izjave zakonitemu zastopniku (staršu ali spp)	6		Odločanje v pravnem postopku (odločba)
- sprejem dediščine	2	1 odobritev, 1 delna odobritev	
- odpoved dediščini	4 (2*)		
darilna pogodba	3		
- za nepremičnine	3	1 odobritev, 1 zavrnitev, 1 še ni rešeno	
- drugo	/		
menjalna pogodba	/		
prodajna pogodba	12		
- za nepremičnine	2	odobritev	
- za motorna vozila	4	odobritev	
- za vrednostne papirje	6	odobritev	
pogodba o razdružitvi	1	odobritev	
dvig denarnih sredstev z računa z omejenim poslovanjem	11	odobritev	
najemna pogodba za nepremičnino	1	še ni rešeno	
drugo	7	6 - ugodeno, 1 - umik	

Vir: Mesečna interna poročila 2013

I.A.3 Izpolnjevanje starševske skrbi

I.A.3.1 Pomoč pri sklenitvi sporazuma v sporih, če si starša nista enotna pri izvrševanju starševske skrbi (113. člen ZZZDR)

Če se starša tudi ob pomoči Centra ne sporazumeta, o vprašanih, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj, odloči o tem sodišče. Preden sodišče odloči, mora o otrokovi koristi pridobiti mnenje Centra za socialno delo. V letu 2013 Center sodišču ni posredoval nobenega mnenja o otrokovi koristi pri izpolnjevanju starševske skrbi.

I.A.3.2 Predlog sodišču za podaljšanje starševske skrbi staršem čez otrokovo polnoletnost

Namen instituta podaljšanja starševske skrbi staršem čez otrokovo polnoletnost je varovanje interesov polnoletne osebe s posebnimi potrebami. Center je v letu 2013 obravnaval 1 nov primer (v letu 2012 - 2) podaljšanja starševske skrbi staršem čez otrokovo polnoletnost.

I.A.3.3 Predlog sodišču za pridobitev poslovne sposobnosti

V letu 2013 nismo podali nobenega predloga.

I.A.3.4 Mnenja CSD izven sodnih postopkov

V letu 2013 je Center podal 3 mnenja o ogroženosti otroka zaradi neugodnega socialnega položaja otroka za sprejem v vrtec in 2 mnenji o socialnih razmerah družine za dodelitev neprofitnega stanovanja v najem.

V poročevalnem obdobju je center izdelal tudi 1 strokovno poročilo o otroku pri usmerjanju otrok s posebnimi potrebami.

I.B POSEBNO VARSTVO OTROK IN MLADOSTNIKOV

I.B.1 Ukrepi za zaščito otrok in mladostnikov (ZZZDR) in naloge za preprečevanje nasilja v družini

Centrom je država zaupala javna pooblastila za izvajanje ukrepov za zaščito otrok in mladostnikov. V kolikor starši pravice oz. dolžnosti skrbeti za svoje otroke ne izpolnjujejo in obstaja sum o neustreznem ravnanju, zanemarjanju, opuščanje skrbi za njegov zdrav osebni razvoj, psihično ali telesno nasilje, je Center za socialno delo dolžan poseči v njihovo skrb za otroke in z izvajanjem ukrepov za vzgojo in varstvo otroka zaščititi otrokove pravice in koristi. Ugotovitveni postopek zajema ugotavljanje družinskih razmer in položaja otrok, oceno ogroženosti, pogovore s starši in otroki, obiske na domu, timske sestanke (interne, medinstitucionalne), izvajanje nadzora nad izvrševanjem starševske skrbi, napotitve staršev in otrok v ustrezno obravnavo, svetovanje in vodenje staršev, sodelovanje z institucijami. Center izvaja ukrepe za vzgojo in varstvo otroka zlasti tako, da spremlja psihofizični razvoj otrok, ki živijo v neugodnih življenjskih razmerah ali pri katerih je ogrožen njihov razvoj.

Center je obravnaval primere ogroženih otrok in mladostnikov. Naslednja razpredelnica prikazuje vrsto ogroženosti obravnavanih otrok.

Tabela št. 11: Ogroženi otroci

Vrsta ogroženosti otrok	število
ogroženi otroci zaradi zanemarjanja	10
psihično nasilje	5
telesno nasilje	24
sum spolne zlorabe	1
samo sum o neustreznem ravnanju	7
prijava suma kaznivega dejanja	3

Vir: Mesečna interna poročila 2013

V letu 2013 je bilo v primerjavi s preteklimi leti veliko ukrepov za zaščito otrok po ZZZDR. Center je v 4 primerih odvzel otroke po 120. členu ZZZDR. Trije odvzeti otroci so bili nameščeni v rejniške družine, v enem primeru pa je šlo za nadaljevanje rejništva. Poleg tega je bilo izpeljanih tudi 5 ukrepov po 119. členu ZZZDR. Od tega sta bila 2 v okviru sklepa sestanka MDT, ne kot splošni ukrep po 119. členu ZZZDR, šlo pa je za napotitev staršev v obravnavo. En ukrep po 119. členu ZZZDR pa na dan 31.12.2013 še vedno poteka.

V enem primeru pa je bil v letu 2013 izpeljan postopek po 121. členu ZZZDR, šlo je za namestitev mladoletnika v zavod s soglasjem staršev.

Pri delu se opaža, da se naloge po ZPND in Katalogu (urejanje odnosov, ukrepi za zaščito otrok) prepletajo, kar povzroča, da se številke (podatki) podvajajo in ustvarja nepreglednost ter razpršenost. Ko gre za odraslo osebo, ki ima otroke se zadevo obravnava skupaj, zato tudi ni natančnih podatkov o številu vseh obravnavanih otrok, saj je spis odprt in se vodi na odraslo žrtev z otroki.

V letu 2013 je bilo zaznati povečan obseg dela na področju obravnave nasilja v družini, kar prikazujejo tudi podatki v spodnji razpredelnici.

Tabela št. 12: Število primerov – ZPND – primerjava med letoma 2012 in 2013

	2012	2013
Število map/nalog	50	72
število žrtev	60	89
število povzročiteljev	46	65

Vir: BSP

Tabela št. 13: Analiza po starosti - leto 2013

starost	žrtev	povzročitelj
do 6 let	9	/
do 14 let	5	/
do 18 let	3	/
do 21 let	2	2
do 26 let	5	6
do 45 let	39	30
do 60 let	19	21
do 75 let	6	6
nad 75 let	1	/
SKUPAJ	89	65

Vir: BSP

Največje število žrtev nasilja so odrasli od 26. do 60. leta. V letu 2013 je bilo sicer zaznati povečano število žrtev nasilja med starejšimi.

Tabela št. 14: Razmerje povzročitelja do žrtve – leto 2013

razmerje	število
partner	34
bivši partner	19
oče/mati	3
otrok/pastorek	8

Vir: BSP

V večini primerov je povzročitelj nasilja žrtvin partner.

Tabela št. 15: Vrste nasilja – leto 2013

Vrsta	število
fizično	61
psihično	50
spolno	2
ekonomsko	5
zanemarjanje	/
SKUPAJ	118

Vir: BSP

Razpredelnica kaže, da prevladujeta fizično in psihično nasilje. Pri tem je potrebno poudariti, da gre pri nasilju, ki ga doživljajo posamezne žrtve največkrat za prepletanje - ob fizičnem nasilju je vedno prisotno tudi psihično nasilje, spolno nasilje vsebuje tudi elemente fizičnega in psihičnega nasilja.

V letu 2013 je Center prejel 41 različnih informacij o nasilju v družini.

Tabela št. 16: Število prejetih prijav nasilja

Prijavitelj nasilja	število
šola	6
policija	18
vrtec	1
oseba sama	11
anonimne prijave	3
ZD	1
drugo	1
SKUPAJ	41

Vir: Mesečna interna poročila 2013

Najpogosteje Centru informacije o nasilju posreduje policija. Center prouči okoliščine vsakega primera posebej, tudi s pomočjo morebitnih že znanih informacij v okviru Centra in izdelava oceno ogroženosti žrtve. V sodelovanju z žrtvijo se oceni potreba po izdelavi načrta pomoči oziroma izbere načine ukrepanja in po potrebi skliče multidisciplinarni tim.

Tabela št. 17: Opravila – ZPND

Naloge in opravila - ZPND	število
ocena ogroženosti	20
načrt pomoči žrtvi	19
poročilo sodišču	9
multidisciplinarni tim	22
interni strokovni tim	19
mnenje o ogroženosti za BPP	5
pomoč in krepitev moči žrtvi	26

Vir: Mesečna interna poročila 2013

Na področju obravnave nasilja v družini je zaznati dobro sodelovanje s policijo, šolami, vrtci, nevladnimi organizacijami, slabše pa z zdravstvom. Skozi delovni odnos na področju ZPND je v določenih primerih potrebnih več sestankov MDT-ja, zlasti kadar gre za mladoletno osebo. V zvezi z oceno ogroženosti je s strani staršev večkrat izpostavljeno vprašanje, kakšni so parametri za izdelavo ocene ogroženosti oziroma kako se le-ta izoblikuje. Zato bi bili pri tem nujni skupni parametri.

Žrtve nasilja se napotuje oziroma usmerja tudi v zunanje institucije in različne programe nevladnih organizacij, najpogosteje v Žensko svetovalnico, Beli obroč, Frančiškanski družinski inštitut, Društvo AA, Al anon, sodišče - ukrepi po ZPND, pridobitev brezplačne pravne pomoči, Javni stanovanjski sklad mestne občine Ljubljana, Društvo za nenasilno komunikacijo, Krizni center za otroke in mladostnike. Žrtvam nasilja se pomaga tudi pri namestitvah v varne hiše in materinske domove.

Tabela št. 18: Število ukrepov – ZPND (obdobje od 1.1. do 31.12.2013)

ukrepi	Število
ukrepi policije	13*
ukrepi sodišča	5

*v posameznih primerih je bil ukrep izrečen 2x – kar ni zajeto v skupno število

Vir: BSP

Center o izreku prepovedi približevanja najpogosteje informira interventna služba za obravnavo nasilja v družini, varnostni načrt za žrtve nasilja se oblikuje na multidisciplinarnih timih. Center je v primeru izrečenega ukrepa prepovedi približevanja po Zakonu o policiji, na podlagi pravilnika o prepovedi približevanja določenem kraju oziroma osebi ali na podlagi 19. člena ZPND, dolžan navezati tudi stik tudi s kršiteljem in ga seznaniti s svojimi in storitvami drugih organizacij, kar je bilo v praksi tudi opravljeno.

I.B.2 Rejništvo

Rejništvo je institut družinskega prava, urejen v ZZZDR in ZIRD, kot posebna oblika varstva otrok. Namen rejništva je, da se otroku, ki nima svoje družine ali iz različnih vzrokov ne more živeti pri starših ali ga je potrebno zaradi ogroženosti izločiti iz okolja v katerem živi, v nadomestnih družinah omogoči zdrava rast, skladen osebnostni razvoj, izobraževanje in usposobitev za življenje in delo.

V letu 2013 so bila na novo urejena 3 rejništva (v letu 2012 - 1 rejništvo), v enem primeru je bil otrok v rejništvo nameščen v soglasju z mamo, v primeru dveh otrok (brat in sestra) pa je mati podala soglasje, očetu pa sta se otroka odvzela z odločbo centra na podlagi 120. člena ZZZDR. V letu 2013 je bil 1 primer rejništva in en spis rejnice odstopljen na drug center. Vseh otrok v rejništvu je na dan 31.12.2013 - 22 (14 fantov in 8 deklic). 12 otrok obiskuje osnovno šolo, 4 srednjo šolo, 3 vrtec, 2 sta doma pri rejnici, 1 rejenka pa je študentka. V petih primerih je rejništvo podaljšano čez polnoletnost. 19 rejencev je v rejniško družino nameščenih s soglasjem staršev/skrbnika, v treh primerih pa je bil otrok staršem odvzet.

V letu 2013 sta prenehali 2 pogodbi z rejnicama, v enem primeru je bil razlog odpoved rejniške pogodbe s strani otroka in matere, ki se je preselil k svoji sestri, v drugem primeru pa je bil razlog odstop zadeve na drug center.

Center je v letu 2013 izdelal tudi 2 novi pogodbi oziroma aneksa po 18. letu rejenca.

Država je rejništvo opredelila kot začasno obliko varstva in vzgoje otrok, ki ne morejo prebivati v biološki družini, z namenom, da se razmere v družini uredijo in se otrok v čim krajšem času vrne domov. Vendar praksa kaže drugače. Polovica otrok je v rejništvu 5 let in več.

Na območju CSD Ljubljana Bežigrad je trenutno 11 rejniških družin (enako število ob koncu lanskega leta), od tega v enem primeru poteka postopek odvzema dovoljenja – rejnica nima otrok v rejništvu. V 8 primerih gre za sorodstveno rejništvo, dve rejnici nimata otrok v rejništvu, ena rejnica pa ima status poklicne rejnice. Rejniku, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic, se poleg rejnine zagotovi tudi plačilo prispevkov za socialno varnost v skladu s

posebnimi predpisi, ki urejajo plačevanje prispevkov za socialno varnost. Rejniki je torej za posameznega rejenca upravičen do mesečne rejnine, ki zajema oskrbnino in plačilo dela.

Za večino - 11 otrok Center zagotavlja rejništvo na območju Ljubljane, 6 otrok je v rejništvu na območju CSD Domžale, 3 na območju CSD Kamnik, 1 na območju CSD Litija in 1 na območju CSD Cerknica.

V času oskrbe otroka v rejniški družini poteka spremljanje. Center otroka po namestitvi otroka v rejniško družino sestavi individualno projektno skupino, v kateri sodelujejo: socialni delavec Centra otroka, socialni delavec Centra rejnika, rejnik, biološka družina in rejnec. Individualna projektna skupina pripravi konkretni načrt izvajanja rejništva prilagojen otrokovi starosti, razvojni stopnji, predlaga ustrezno ravnanje in strokovno obravnavo rejenca ter neposredno spremlja rejenca v rejniški družini. Namen IPS je tudi prenos informacij od rejnikov k staršem in obratno, pregled dogovorov in njihova realizacija. V letu 2013 je bilo v 22 primerih realizirano srečanje individualne projektne skupine.

Center sodeluje pri spodbujanju stikov med starši, rejniki in sorodniki otroka. Sproti spremlja počutje otroka v rejniški družini, zdravstveno stanje, šolanje, čustveni razvoj, družbene in družinske odnose ter odnose z vrstniki. Rejnikom in staršem nudi strokovno znanje pri delu z otroki.

I.B.3 Skrbništvo otrok

I.B.3.1 Postavitev skrbnika za posebni primer

Namen naloge postavitve skrbnika za posebni primer otroku nad katerim izpolnjujejo starši starševsko skrb, je varstvo njegovih pravic in koristi (npr. v primeru spora med njim in starši, za sklenitev posameznih pravnih opravil med njimi ter v drugih primerih, če so njihove koristi v navzkrižju – v postopku dedovanja, pridobitev/prodaja premoženja).

Tabela št. 19: Stanje na dan 31.12.2013

Skupno število zadev	9
rešene	6
nerešene	3

Vir: Mesečna interna poročila 2013

Tabela št. 20: Skrbništvo za posebni primer glede na namen

Namen postavitve spp	Št.	Odločitev
zastopanje v sodnem postopku, upravnem ali drugem postopku	9	
- dedovanje	3	ni rešeno
- dodelitev, stiki, preživnina	6	imenovanje

Vir: Mesečna interna poročila 2013

I.B.3.2 Postavitve/prenehanje stalnega skrbništva otroku

Namen postavitve otroka pod stalno skrbništvo je varstvo njegovih pravic in koristi in sicer v primeru ko otrok nima staršev ali za katerega le-ti ne skrbijo. Center postavi otroka postavi pod skrbništvo s ciljem, poskrbeti za njegovo varstvo, vzgojo in oskrbo (z ureditvijo skrbništva je skrbnik dolžan skrbeti za otroka enako kot starši).

Na dan 31.12.2013 je nerešen 1 nov postopek postavitve mladoletne osebe pod skrbništvo.

Pod skrbništvom je trenutno 5 mladoletnih oseb, v dveh primerih je bil razlog postavitve pod skrbništvo neizvrševanje starševske skrbi, v treh primerih pa mladoletniki nimajo staršev.

Tabela št. 21: Skrbništvo otrok (novi v letu 2013)

Vrsta skrbništva	Št. varovancev
stalno	1 (nerešeno)
za posebni primer	0
Skupaj	1

Skrbniki	Število
svojci	4
druge osebe	/
CSD	1
Skupaj	5

Oblike namestitve	Varovanci
mat. družina, svojci	3
rejniška družina	1
kandidati za posvojitev	1
tuja družina	/

Vir: Mesečna interna poročila 2013

I.B.3.3 Privolitev odtujitve ali obremenitve otrokovega premoženja, odobritev pravnih poslov otroka (191., 203. člen ZZZDR)

Otrok, ki je dopolnil 15. let, lahko sam sklepa pravne posle, če zakon ne določa drugače. Za veljavnost teh poslov je potrebna privolitev oz. odobritev staršev ali centra, če so ti tako pomembni, da bistveno vplivajo na otrokovo življenje.

V letu 2013 smo vodili 2 zadeve odobritve, odtujitve ali obremenitve otrokovega premoženja po 191. oz. 203. členu ZZZDR (v letu 2012 – 3 zadeve).

I.B.4 Posvojitev

Centri imajo javna pooblastila za izvajanje posvojitve po ZZZDR, ki določa pogoje za posvojitev (na strani otroka, staršev in posvojiteljev), razmerja, ki nastanejo s posvojitvijo in postopek za posvojitev. S posvojitvijo otroka biološkim staršem prenehajo vse pravice in dolžnosti do otroka ter pravice in dolžnosti posvojenca do njegovih staršev in sorodnikov. Istočasno pa s posvojitvijo nastanejo med posvojencom in njegovimi sorodniki ter posvojiteljem in njegovimi potomci enaka razmerja kot med sorodniki. Posvojitev se ne more razvezati, po posvojitvi se posvojitelji vpišejo v rojstno matično knjigo kot posvojenčevi starši.

V letu 2013 je Center prejel tri nove vloge za posvojitve. Skupno vseh vlog na dan 31.12.2013 je 8.

Spremljanje posvojitve

Bodoči posvojitelji se pogosto odločajo za mednarodno posvojitve, saj so možnosti za posvojitve otroka v Sloveniji majhne. Center ob koncu leta 2013 spremlja družine že posvojenih otrok v tujini (Rusiji) v treh primerih (skupaj 3 otroci). Rusija zahteva štiri poročila o pogojih življenja in vzgoje otrok v družinah posvojiteljev v obdobju do treh let po posvojitvi otroka. Prvega po 6 mesecih, drugega po 12 mesecih, tretjega po 24 mesecih in četrtega po 36 mesecih. V enem primeru (2 posvojenca) je center v mesecu aprilu 2013 izdelal četrto – zadnje poročilo za Rusijo in s tem zadevo zaključil. Skupno je center v poročevalnem obdobju izdelal 5 poročil za Rusijo.

Poleg mednarodnih posvojitvev center v enem primeru spremlja otroka, ki je bil v letu 2013 nameščen h kandidatoma za posvojitve v Sloveniji ter sodeluje pri spremljanju v postopku posvojitve otroka v Sloveniji pri paru, ki je v okviru našega centra uspešno zaključil ugotovitveni postopek in je v letu 2013 dobil otroka iz Slovenije z namenom posvojitve, vendar postopek posvojitve vodi drug krajevno pristojni center.

Mednarodne posvojitve

Dva para, ki sta podala vlogo za posvojitve v tujini (v Rusiji) trenutno čakata na posvojitve, saj je bil ugotovitveni postopek na centru že zaključen. V dveh primerih ugotovitveni postopek dela s posvojitelji se ni zaključen, v obeh primerih sta kandidata par, ki želi posvojiti otroka v tujini. Poleg tega čaka na posvojitve iz Rusije kandidatka za enostransko posvojitve, ki je prav tako že zaključila ugotovitveni postopek na centru.

Enostranske posvojitve

Center na dan 31.12.2013 še vedno vodi ugotovitveni postopek oziroma še ni zaključil postopka v treh primerih, ko je bila podana vloga za enostransko posvojitve. V vseh primerih kandidati želijo posvojiti otroka svoje partnerice.

Odločbe o posvojitvi

Center je v letu 2013 izdal 2 pozitivni odločbi – v enem primeru je šlo za navzkrižno enostransko posvojitve otrok istospolnih partneric, v drugem primeru pa je kandidat enostransko posvojil otroka svoje partnerke, v tem primeru je biološki oče otroka podal izjavo, da se strinja s posvojitvijo.

V letu 2013 je bil k paru, ki je sicer čakal na posvojitve otroka iz Slovaške, nameščen novorojenček z namenom posvojitve v Sloveniji. Otrok je bil postavljen pod skrbništvo centra, odločba o posvojitvi pa se bo predvidoma izdelala po preteku enega leta od soglasja biološke matere, t.j. v letu 2014.

I.B.5 Obravnava otrok in mladoletnikov

I.B.5.1 Obravnava otrok in mladoletnikov zaradi suma storitve prekrškov ali kaznivih dejanj

V primeru, da otrok ali mladoletnik stori kaznivo dejanje, policija oziroma državno tožilstvo o tem obvesti Center za socialno delo. Če gre za otroka, ki je mlajši od 14 let (še ni kazensko odgovoren), Center opravi razgovor z otrokom in njegovimi starši in jih seznanji z možnimi oblikami strokovne pomoči.

V letu 2013 je center obravnaval 8 otrok do 14 let (v letu 2012 – 12) in 12 mladoletnikov zaradi suma storitve prekrškov ali kaznivih dejanj.

1.B.5.2 Obravnava otrok in mladoletnikov zaradi težav v odraščanju brez kaznivih dejanj

Otrokom in mladoletnikom (in njihovim staršem), ki nase opozarjajo s težavami kot so učna in delovna neuspešnost, izostajanje od pouka, begi od doma, poseganje po legalnih in nelegalnih drogah center ponudi ustrezno strokovno pomoč ali jih napoti v druge institucije kot je npr. Svetovalni center za otroke, mladostnike in njihove starše.

Center je v letu 2013 obravnaval 16 otrok in mladostnikov s težavami v odraščanju brez suma storitve prekrška ali kaznivih dejanj.

1.B.5.3 Obravnava mladoletnikov v kazenskem postopku in v postopku o prekršku

Značilnosti mladoletniške delinkvence so drugačni vzgibi pri izvrševanju kaznivih dejanj (npr. dokazovanje pred vrstniki), storilci so nedozoreli in psihično ter socialno nerazviti, prevladujejo pa premoženjska kazniva dejanja.

Mladoletniki imajo v kazenskem pravu poseben status – razvrščeni so v kategorije glede na starost v času izvršitve kaznivega dejanja:

- otroci/manj kot 14 let (še niso kazensko odgovorni)
- mlajši mladoletniki/14-16 let
- starejši mladoletniki/16-18 let
- mlajši polnoletniki/18-21 let

Po prejemu ovadbe, ki jo poda policija, državni tožilec lahko zahteva uvedbo pripravljalnega postopka, v katerem je potrebno poleg dejstev, ki se nanašajo na kaznivo dejanje, ugotoviti starost mladoletnika in okoliščine, ki so potrebne za presojo njegove duševne razvitosti, ter proučiti okolje in razmere v katerih živi. Postopek zoper mladoletnika se lahko uvede za vsa kazniva dejanja samo na zahtevo tožilca. O uvedbi pripravljalnega postopka je obveščen Center (le v primeru kazenskega postopka), ki mora pridobiti podatke o mladostnikovi zrelosti, odgovornosti, osebnostnih lastnostih, okoliščinah v katerih živi, o družinski situaciji in pripraviti poročilo za sodišče.

Na Centru je bilo v letu 2013 obravnavanih 31 mladoletnikov v kazenskem postopku (v letu 2012 - 62 mladoletnikov).

V postopku o prekršku je bilo v letu 2013 obravnavanih 13 mladoletnikov (v letu 2011 - 6 mladoletnikov).

Najpogostejši prekrški so vezani na kršitve cestnoprometnih predpisov, pri kaznivih dejanjih pa so to zatajitve in izsiljevanja, čemur sledijo kraje.

V letu 2013 je center v 3 primerih obravnaval mladoletnika v predkazenskem postopku. Pri obravnavi mladoletnika v predkazenskem postopku, pomeni predkazenski postopek, v katerem ni bilo poročila o smotrnosti postopka pač pa je bila vodena obravnava na podlagi policijskega obvestila o sumu storitve kaznivega dejanja. Včasih policija ob tem napiše, da je podala kazensko ovadbo, včasih tudi ne, a gre v obeh primerih za predkazenski postopek

I.B.6 Vzgojni ukrepi po KZ in ZP

Mladoletniku sodišče lahko izreče sledeče vzgojne ukrepe, za katerega izvršitev skrbi Center:

- 1) ukor (najmilejši vzgojni ukrep: opozorilo);
- 2) navodila in prepovedi (skupina vzgojnih ukrepov – sodišče izbere eno ali več naštetih obveznosti, ki lahko trajajo največ eno leto);
 - osebno opravičilo oškodovancu
 - poravnava z oškodovancem
 - redno obiskovanje šole
 - usposabljanje za poklic, sprejetje ustrezne zaposlitve
 - nastanitev pri določeni družini, v domu ali drugje
 - oprava dela v korist humanitarnih organizacij ali lokalne skupnosti
 - zdravljenje v ustrezni zdravstveni organizaciji
 - obiskovanje vzgojne, poklicne, psihološke ali druge podobne posvetovalnice
 - udeležba na programih socialnega treninga
 - oprava preizkusa znanja prometnih predpisov

3) nadzorstvo organa socialnega varstva (Center mladoletniku določi svetovalca, ki opravlja nadzorstvo npr. skrbi za šolanje, zaposlitev, izločitev iz škodljivega okolja, zdravljenje, ureditev razmer v katerih živi – gre torej za nadzor in aktivno spodbujanje mladoletnika k načinu življenja, ki bi skladen s pravnimi in družbenimi normami; sodišče določi, kdaj ukrep preneha, ne sme trajati manj kot eno leto in ne dalj kot tri leta);

To so t.i. usmerjevalni ukrepi, sodišče jih izreče mladoletniku, ki ga je potrebno opozoriti na nepravilnost njegovega ravnanja ter zagotoviti njegovo vzgojo, prevzgojo in pravilen razvoj v njegovem dotedanjem okolju s pomočjo kratkih ali trajnejših ukrepov ob ustreznem strokovnem vodenju.

V primeru, da mladoletnik potrebuje stalen nadzor in strokovno vodstvo, trajnejšo vzgojo in prevzgojo, mu sodišče izreče »zavodski« vzgojni ukrep:

- 4) oddaja v vzgojni zavod
- 5) oddaja v prevzgojni dom
- 6) oddaja v zavod za usposabljanje.

Ukrep je časovno omejen na najmanj 6 mesecev in največ 3 leta. Zavodski ukrepi se uporabijo kot skrajnje sredstvo in smejo trajati v mejah, določenih z zakonom oziroma toliko časa, kolikor je potrebno, da bo dosežen namen vzgojnih ukrepov.

Pri izbiri vzgojnega ukrepa upošteva sodišče mladoletnikovo starost in njegovo duševno razvitost, njegove psihične lastnosti, njegova nagnjenja, nagibe, iz katerih je dejanje storil, dotedanjo vzgojo, okolje in razmere, v katerih je živel, težo in naravo dejanja, ali mu je bil že prej izrečen vzgojni ukrep ali kazen, in vse druge okoliščine, ki vplivajo na to, da izreče sodišče tisti ukrep, s katerim bo najbolje dosežen namen vzgojnih ukrepov

Na dan 31.12.2013 je 1 mladoletnik nameščen v mladoletniški zapor.

V letu 2013 je bil 6 mladoletnikom izrečen vzgojni ukrep nadzorstva organa socialnega varstva po KZ in ZP, Center pa skupaj izvaja nadzorstvo za 26 mladoletnikov. V letu 2012 je Center izvajal nadzorstva za skupaj 22 mladoletnikov.

Spodnji razpredelnici prikazujeta število mladoletnikov in vrsto navodil in prepovedi izrečenih s strani sodišča na podlagi KZ in ZP v letu 2013.

Tabela št. 22: Navodila in prepovedi po KZ

vrsta	Novi v 2013	Skupaj vsi obrav. v 2013
opravičiti se oškodovancu	4	4
opraviti delo v korist humanitarnih org. ali lok. skup.	3	9
udeležiti se programov socialnega treninga	7	7
redno obiskovati šolo	1	1

Vir: Mesečna interna poročila 2013

Tabela št. 23: Navodila in prepovedi po ZP

vrsta	Novi v 2013	Skupaj vsi obrav. v 2013
opraviti delo v korist humanitarnih org. ali lok. skup.	3	3
obvezno obiskovati vzgojno, psih. ali drugo posvetovalnico	2	2

Vir: Mesečna interna poročila 2013

Vzgojnemu ukrepu nadzorstva organa socialnega varstva so v večini primerov pridružena tudi navodila: npr. opraviti delo v korist humanitarnih organizacij ali lokalne skupnosti, redno obiskovati šolo, opravičilo oškodovancu, trening socialnih veščin.

I.C VARSTVO ODRASLIH

I.C.1 Penalno področje in opravljanje dela v splošno korist

Na področju dela v splošno korist (v nadaljevanju DKD) se je skušala nadaljevati dobra praksa, vzpostavljena v letu 2013, pri čemer je potrebno izpostaviti dejstvo, da je delo v letu 2013 na omenjenem področju potekalo zgolj v okviru 20 ur na teden. Število prejetih zadev se je na področju DKD zmanjšalo za 14,7% (iz 150 na 128), obravnava odraslih storilcev kaznivih dejanj pa se je nekoliko povečala, in sicer za 27%.

Število novih zadev na področju DKD je bilo 128, kar prestavlja 6 primerov odloženega pregona, 10 primerov nadomestne kazni ter 112 primerov prekrškov. Vseh odprtih zadev na področju DKD je na dan 31. 12. 2013 bilo 122, pri čemer predstavljata 2 zadevi odložen pregon, 9 pa nadomestne kazni ter 101 prekrškov. V letu 2013 se je povečalo število izrečenih nadomestnih kazni, večina teh je v večjem obsegu ur (v povprečju 500 ur, ki morajo biti opravljene v roku 2 let), kar v nekaterih izvajalskih organizacijah povzroči zastoj pri napotitvah preostalih oseb na opravljanje DKD. V bodoče bodo lahko nekatere zadeve prekrškov zastarale ravno iz tega razloga.

Tabela št. 24: Število novih zadev v letu 2013

Število novih zadev po področju (skupaj)	128
Prekrški	112
Odložen pregon	6
Nadomestitev kazni zapora	10

Vir: Mesečna interna poročila 2013

Od zaključenih zadev največji delež predstavljajo primeri uspešno opravljenega dela 84, kar pomeni, da je storilec opravil vse predvidene ure in na ta način nadomestil globo, opravil izrečeno navodilo tožilstva oziroma nadomestil izrečeno kazen zapora. Od tega je bilo 77 uspešno opravljenih DKD na področju prekrškov, 5 primerov DKD odloženega pregona ter 2 uspešno opravljeni nadomestni kazni. Temu sledijo primeri, ko se storilec sploh ni odzval na vabilo na razgovor oziroma ni opravil dela v splošno korist, bodisi z delom v splošno korist ni prišel, ga ni opravil v celoti oziroma se ni držal pravil v zvezi z izvrševanjem dela v splošno korist. Od neuspešno opravljenih zadev predstavlja 1 odložen pregon, 1 nadomestno kazen, 49 prekrški. 3 osebe so globo plačale, 6 zadev prekrškov je zastaralo, 3 zadeve na področju prekrškov so bile odstopljene na drug center preko sklepa MDDSZ o prenosu krajevne pristojnosti. Predlog za spremembo krajevne pristojnosti je bil podan v vseh primerih zato, ker je oseba dejansko živela in imela prijavljeno začasno prebivališče v drugem kraju, kar je bilo smiselno iz vidika zmanjšanja stroškov povezanih z opravljanjem DKD. Najpogostejši razlog za zastaranje zadeve je nemožnost napotitve zaradi zasedenosti izvajalske organizacije, saj z izvajalskimi organizacijami sodelujejo vsi ljubljanski centri za socialno delo. Problem zastaranja se je zato, bolj ali manj uspešno, poskušalo reševati s spremembo izvajalske organizacije, vendar obstaja določena skupina oseb, katere je moč napotiti le v določene izvajalske organizacije (npr. odvisnike od prepovedanih drog, brezdomce, gibalno ovirane).

Tabela št. 25: Število zaključenih zadev v letu 2013

Število vseh zaključenih zadev	147
uspešno opravil	84
ni prišel na razgovor/ ni opravil DKD	51
Zastaranje	6
Umik predloga / Plačilo globe	3
Drugo (odstop)	3

Vir: Mesečna interna poročila 2013

Najpogostejši razlog za neuspešno opravljeno delo v splošno korist je tako kot v letu 2012 pomanjkanje motivacije oziroma delovnih navad, k čemur v veliki meri prispevata tudi velika stopnja brezposelnosti, nizka stopnja izobrazbe ter številne in raznovrstne socialne težave in stiske (odvisnost od prepovedanih drog, alkoholizem, osebna neurejenost, težave s prilagajanjem na pravila in hišni red). Praksa kaže veliko število izogibanja delu v splošno korist, njihova neodzivnost in neaktivnost so pogosti in redni primeri. Sledenje se z razliko od leta 2012 ni skušalo odpravljati z večkratnim (telefonskim ali neposrednim) pozivanjem k opravljanju dela, temveč je bila osebam predvsem poudarjena njihova odgovornost ter obveznost rednega opravljanja DKD (ob razgovoru o izbiri izvajalske organizacije, v pozivu k nastopu opravljanja DKD in dogovoru).

Število izvajalskih organizacij, s katerimi center za socialno delo sodeluje na področju dela v splošno korist, se je letos povečalo za 13 oziroma na 65, kar je prispevalo tudi k hitrejšemu izvrševanju DKD v posameznih primerih.

Na področju (post)penale je bilo v letu 2013 na novo prejetih 33 zadev, vključno z dvema varstvenima nadzorstvoma. Največji delež predstavljajo zaprosila zavodov za prestajanje kazni za sporočanje podatkov o obsojencu (23), sledijo zaprosila sodišč za podatke (4), mnenje za odlog kazni zapora (2), pogojna obsodba oziroma pogojni odpust z varstvenim

nadzorstvom (2), obvestilo sodišča o odreditvi pripora(1), predlog za določitev svetovalca po 101. čl. Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (v nadaljevanju ZIKS) (1).

Glede zaprosil Zavodov za prestajanje kazni zapora (v nadaljevanju zapori) se je tudi v letu 2013 nadaljevala nepravilna praksa zaporov, ko ti v vsakem primeru zaprošajo center za socialno delo za posredovanje podatkov o obsojencih, tudi v primerih, ko je oseba povratnik in o njej že imajo potrebne podatke, prav tako se občasno zgodi, da zapori zaprošajo za podatke center, ko oseba ne želi sodelovanja z njim, kar ni skladno z zakonom, ki določa zbiranje podatkov o obsojencu samo, ko ta v to privoli. Glede na določbo 3. odstavka 9. člena ZIKS bi morali zapori posredovati zaprosilo za podatke zgolj takrat, ko bi ocenili, da podatke potrebujejo pri pripravi osebnega načrta obsojenca, in če tako poročilo niso pridobili tekom kazenskega postopka s strani sodišča. Center je konec leta 2013 glede posredovanja osebnih podatkov o obsojencih zaprosil za mnenje Informacijskega pooblaščenca ter prejel odgovor skladno s katerim bo v prihodnje skušal odgovarjati na zaprosila zaporov. V primerjavi z dosedanjo prakso centra, se je konec leta 2013 upoštevajoč mnenje Informacijskega pooblaščenca uskladilo posredovanje osebnih podatkov o obsojencu z Zakonom o varovanju osebnih podatkov ter področnimi zakoni, saj je center do sedaj posredoval tudi podatke, katerih ne bi smel posredovati. Na to temo je bilo v letu 2013 tudi izobraževanje v okviru Socialne zbornice Slovenije: »Delo z odraslimi storilci kaznivih dejanj«.

Konec leta 2012 se je ustanovilo društvo Ekvator – društvo za raziskovanje izkušenj kazni zapora, ki je v letu 2013 vzpostavilo stik s centri za socialno delo. Deluje v smeri zmanjševanja možnosti za vračanje istih oseb v zavode za prestajanje kazni zapora (t.i. pojav povratništva), skrbi za izboljšanje življenja oseb po prestani kazni zapora, prispeva k razvoju praktičnih oblik dela in publicistične dejavnosti, deluje v smislu izobraževanja javnosti in krepitve moči oseb z izkušnjo kazni zapora. Za center za socialno delo je pomembno predvsem iz vidika 101. člena ZIKS, ki določa, da lahko zapor predlaga centru določitev svetovalca, ki pa ni strokovni delavec, niti zaposleni, ampak prostovoljec, njegova naloga pa je predvsem neformalna pomoč pri ohranjanju ali vzpostavljanju socialne mreže obsojenca v okolju, kjer bo živel po odpustu. Ker ima društvo prostovoljce, usposobljene za omenjeno vlogo, bo center v zadevi, ki jo je prejel, za svetovalca postavil prostovoljca omenjenega društva.

Število oseb, ki so na prestajanju zaporne kazni in so v pristojnosti centra, se je tekom leta spreminjalo, na dan 31. 12. 2013 jih je bilo 37. Center je v letu 2013 obiskal 5 zapornikov, in sicer v ZPKZ Dob pri Mirni. Obiski zapornikov so bili izvedeni predvsem iz razloga pogojnega odpusta zapornika ter zaradi težav pri urejanju stalnega prebivališča po odpustu. Največja težava po odpustu se še vedno kaže težja zaposljivost teh oseb.

Na področju pogojne obsodbe oziroma pogojnega odpusta z varstvenim nadzorstvom sta bili v letu 2013 na novo prejeti 2 zadevi, kar je manj kot leto prej. Obe sta bili pogojni obsodbi. Izrečena navodila so se nanašala na zdravljenje v zavodu (1), obiskovanje psihološke, poklicne ali druge posvetovalnice (1). Za obe varstveni nadzorstvi sta bili imenovani novi svetovalki – strokovni delavki centra. Vseh varstvenih nadzorstev ob koncu leta 2013 je 12, pri čemer so navodila sodišča sledeča: prepoved približevanja oškodovancu (2x), navodilo obiskovanja Društva za nenasilno komunikacijo (DNK) ter spec. psihiatrije (1x), navodilo obiskovanja DNK (1x), navodili zdravljenja v ustreznem zavodu (5x), navodilo obiskovanja posvetovalnice na centru (2x).

Upoštevajoč dejstvo, da so po zakonu (ZIKS) svetovalci lahko imenovani izmed strokovnih delavcev centra ali drugih oseb, primernih za opravljanje dolžnosti svetovalca in s predlogom soglašajo, bi bilo v prihodnje dobro razmisliti o možnosti imenovanja svetovalca izmed prostovoljcev novoustanovljenega društva Ekvator, ki se za tovrstne naloge posebej usposablja. Odgovornosti svetovalca so po noveli ZIKS-1E še večje. Svetovalec je odgovoren skoraj za vsako sfero obsojenčevega življenja, t. j. „osebne, družinske in druge težave“ ter „težave v zvezi z zaposlitvijo, nastanitvijo, zdravljenjem ali izobraževanjem“ (145. člen ZIKS-1).

I.C.2 Skrbništvo odraslih

I.C.2.1 Odvzem poslovne sposobnosti, postavitve pod skrbništvo in spremljanje skrbništva

Center postavi pod skrbništvo osebo, ki ji je na podlagi pravnomočne odločbe odvzeta poslovna sposobnost. Namen skrbništva za osebe, ki jim je odvzeta poslovna sposobnost je, da se zaščitijo pravice in koristi posameznika, ki zaradi duševne bolezni, duševne zaostalosti, odvisnosti od alkohola ali mamil ali iz drugega vzroka, ki vpliva na psihofizično stanje, ni sposoben štiti svojih osebnih ali premoženjskih koristi.

Začasnega skrbnika postavi Center osebi, zoper katero se je začel postopek za odvzem poslovne sposobnosti. Dolžnost začasnega skrbnika je zastopati osebo in štiti njene pravice, koristi in interese v času postopka odvzema poslovne sposobnosti.

V letu 2013 je sodišče v 8 primerih odločilo, da se osebi delno odvzame poslovna sposobnost, v 14 primerih pa v celoti. V 5 primerih se nepravdni postopek odvzema poslovne sposobnosti še ni zaključil (na dan 31.12.2013).

Na novo je bilo postavljenih 22 oseb pod skrbništvo (v letu 2012 – 19 oseb), od tega je Center prevzel vlogo skrbnika v 7 primerih. Skupno je bilo v poročevalnem obdobju postavljeno 15 skrbnikov, ki so fizične osebe.

Na področju odvzema poslovne sposobnosti velja omeniti dve zadevi. Postopki na sodišču potekajo dokaj hitro, hitreje kot v preteklosti. Postopki se lahko tako zaključijo v roku pol leta. Pri hitrosti postopkov ima svojo vlogo tudi center za socialno delo, in sicer s postavitvijo začasnega skrbnika. Zaradi (pre)obremenjenosti centra za socialno delo, poteka tudi samo odločanje o postavitvi začasnega skrbnika temu primerno počasneje. Razen tega gre v sodnih postopkih razen v izjemnih primerih (npr. zahteve za izločitev sodnika, izogibanje varovanca pregledu izvedenca, številne pritožbe zoper sodne odločbe) za dokaj hitro odločanje.

Drugo omembe vredno dejstvo pa so stroški postopka odvzema poslovne sposobnosti. Ti znašajo okoli 1.000 EUR, pri čemer glavnino stroškov predstavlja strošek izvedenca. Toliko mora predlagatelj založiti predujma za začetek postopka. Za marsikoga to predstavlja enostavno previsok znesek, ki ga ni pripravljen plačati. Zaradi tega se veliko svojcev ne odloči za sprožitev postopka, ampak se namesto tega odloči za skrbništvo za posebni primer. V tem oziru lahko skrbništvo za posebni primer predstavlja obvod sodnemu postopku. To se za problematično kaže zlasti v primerih, ko je za osebo treba urejati precejšnje število zadev,

bodisi osebnostnih bodisi premoženjskih, tako da gre lahko nenazadnje za skrb za celotno osebo in njeno premoženje. V izogib temu je center podal na sodišče pobudo za odvzem poslovne sposobnosti. Temu pa so sodišča izredno nenaklonjena, saj mora stroške postopka potem nositi sama. Ob splošnem pomanjkanju sredstev ta problem postaja vse večji.

Izpostaviti pa velja še spremenjeno sodno prakso, in sicer glede kolizije interesov, kadar je pobudnik za odvzem poslovne sposobnosti center. Če je temu tako, center potem ne more opravljati dolžnosti začasnega skrbnika. Spremenjena sodna praksa se pokaže za težavno takrat, ko oseba nima sorodnikov oziroma oseb, ki bi lahko za njo opravljale dolžnosti skrbnika. V teh primerih tako ostane le center za socialno delo, kar pomeni, da bi bilo treba tej osebi postaviti za začasnega skrbnika center za socialno delo, ki hkrati ni predlagatelj postopka.

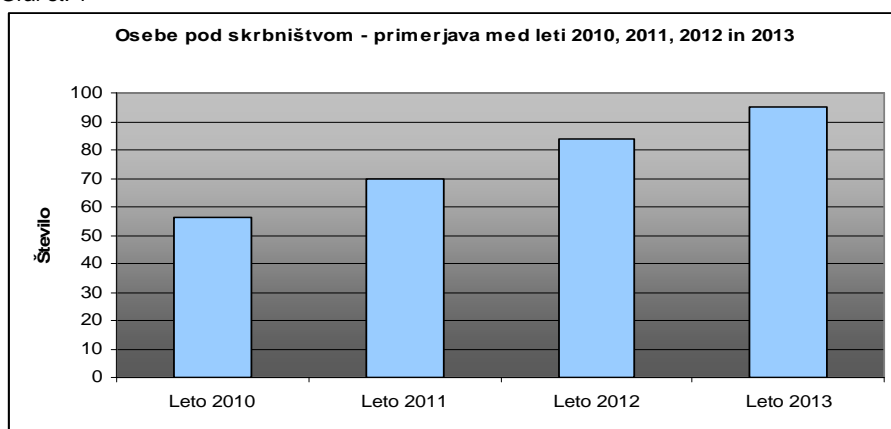
Center spremlja skrbnikovo delo, le-ta pa sodeluje s Centrom in najmanj enkrat letno s pisnim poročilom in dokazili poročila o varovančevem življenju, zdravju in premoženju, na zahtevo Centra pa tudi večkrat.

Na dan 31.12.2013 Center evidentira 95 (50 žensk, 45 moških) odraslih oseb pod skrbništvom zaradi odvzete poslovne sposobnosti (16 oseb ima delno odvzeto poslovno sposobnost). V 43 primerih neposredne skrbniške naloge izvaja Center. Ostalih 51 je skrbnik nekdo izmed sorodnikov, razen v enem primeru je skrbnica osebi strokovna delavka posebnega socialno varstvenega zavoda.

59 oseb po skrbništvom ima nepremično premoženje, 36 oseb pa je brez nepremičnega premoženja. Večina oseb pod skrbništvom (68 oziroma 71%) je v institucionalnem varstvu, in sicer največ v posebnih socialnovarstvenih zavodih in domovih za starejše.

Opaža se, da se število oseb pod skrbništvom, za katere center spremlja skrbnikovo delo iz leta v leto povečuje, prav tako iz leta v leto narašča število primerov, v katerih neposredne skrbniške naloge opravlja center. Ob koncu leta 2010 je center pod stalnim skrbništvom spremljal 56 oseb, ob koncu leta 2011 – 70 oseb, ob koncu leta 2012 - 84 oseb in ob koncu leta 2013 – 95 oseb. Naraščanje prikazuje spodnja grafična ponazoritev.

Graf št. 1

Vir: Mesečna interna poročila 2010, 2011, 2012 in 2013

I.C.2.2 Skrbništvo za posebni primer

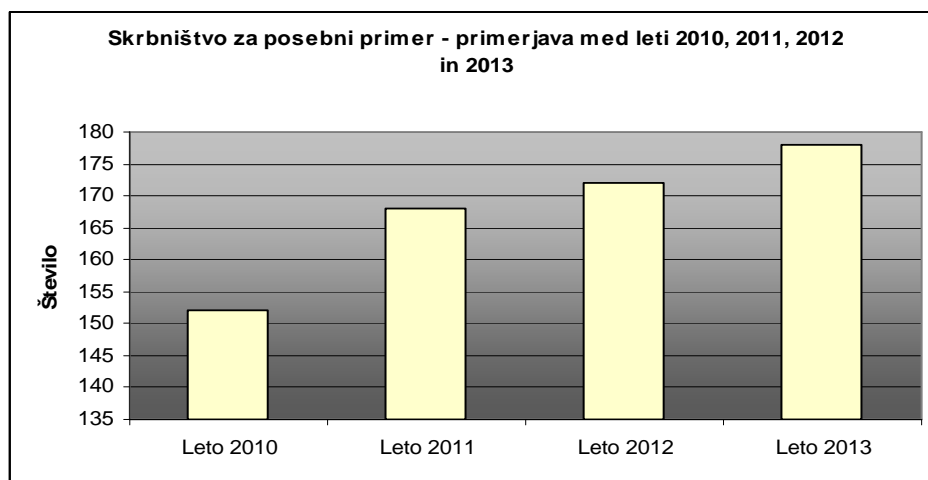
Skrbništvo za posebni primer se lahko uvede na podlagi 211. člena ZZZDR in za posameznika ne pomeni odvzema poslovne sposobnosti. Skrbnik za poseben primer se postavi osebi za določeno vrsto opravil.

V letu 2013 je bilo rešenih 211 zadev skrbništev za posebni primer (v letu 2012 – 197 zadev). Na dan 31.12.2013 pa v 34 zadevah urejanja skrbništva za posebni primer postopek še ni zaključen.

Imenovanih je bilo 178 skrbnikov za posebni primer, od tega je Center prevzel vlogo skrbnika za posebni primer v 34 primerih. Skrbnik za posebni primer je bil v letu 2013 postavljen na novo 169 osebam.

Spodnja grafična ponazoritev predstavlja naraščanje števila skrbništev za posebni primer v obdobju 2010-2013. V letu 2010 – 152, v letu 2011 – 168, v letu 2012 – 172 in v letu 2013 - 178 skrbnikov za posebni primer.

Graf št. 2

Vir: Mesečna interna poročila 2010, 2011, 2012 in 2013

Spodnja razpredelnica ponazarja skrbništva za posebni primer v letu 2013 glede na namen postavitve.

Razpredelnica št. 26: Skrbništvo za posebni primer glede na razlog postavitve

Razlog postavitve skrbnika za posebni primer	Število
urejanje namestitve v institucionalno varstvo	103
zastopanje pri odprtju direktne bremenitve osebnega računa	21
zastopanje v sodnih in upravnih postopkih	58
prejemanje priporočene pošte	98
odprtje osebnega računa ter vezava sredstev	56
zastopanje pri oprostitvah plačila institucionalnega varstva	2
zastopanje pri urejanju izdaje osebnih dokumentov	10
ureditev nakazovanja pokojnine na osebni račun	17
drugo (prekinitev pogodb s ponudniki storitev, urejanje zdr. zav.,...)	32
Urejanje pravnih in finančnih poslov	4
zastopanje pri prodaji vrednostnih papirjev	/
zastopanje pri sklenitvi najemne pogodbe	15
zast. pri sklep. pravnih poslov (razen sklep. najemne pog. ter prodaja vred. papirjev)	33

Vir: Mesečna interna poročila 2013

Skupno število iz razpredelnice presega skupno število zadev – pogosto je namreč skrbnik za posebni primer za odraslo osebo postavljen za več nalog (največkrat se urejanje institucionalnega varstva povezuje tudi z urejanjem finančnih zadev, vsaj v delu, da se uredi plačilo institucionalnega varstva). Večina odločb skrbništva za posebni primer je torej zaradi prvotnega razloga urejanja institucionalnega varstva, ki pa za sabo povleče tudi druge naloge, npr. prejemanje pošte, urejanje plačila stroškov domske oskrbe, morebitnih stroškov nepremičnin varovanja.

V letu 2013 je bilo odobrenih 18 pravnih poslov (z odločbo po 191. členu ZZZDR). Soglasij za odobritev dviga finančnih sredstev z računa varovancev, ki so po naravi odobritve pravnih poslov (obremenitev oz. odtujitev premoženja varovanca po 191. čl. ZZZDR) je bilo v tem obdobju 67. Na dan 31.12.2013 niso zaključeni 3 primeri odobritve pravnega posla, saj ugotovitveni postopek še ni zaključen.

Na področju skrbništva za posebni primer velja izpostaviti določene dejavnike, zaradi katerih se povečuje število zadev, na drugi strani pa posledice povečanja le-teh. V poročevalnem obdobju je opazen porast SPP glede urejanja institucionalnega varstva za starejše, zlasti za tiste, ki so v domu že nastanjeni. Razloge za to je moč pripisati socialni inšpekciji, ki je pri opravljanju rednega nadzora zahtevala, da morajo uporabniki institucionalnega varstva, ki so upravičeni do oskrbe IV, imeti osebo, ki bo v celoti zastopala interese teh oseb. V nekem drugem nadzoru pa je inšpekcija zahtevala, da so izvajalci domskega varstva pozorni na uporabnike storitev, ki sami ne zmore več varovati svojih pravic in koristi, tako da se jim zagotovi ustrezno varstvo. Domovi so bili na omenjeno pozorni že pred tem, sedaj pa je pričakovati, da se bodo tega držali še bolj dosledno, kar pomeni večje število zadev. Ker pa se v postopku imenovanja skrbnika za posebni primer preveri, ali je za osebo treba urediti še kakšne druge stvari, bo to neizogibno pomenilo več dela.

V prihodnje gre pričakovati, da se bo vse več zadev nanašalo na urejanje bančnih in finančnih zadev. Razlog za to gre pripisati strožjim zahtevam bank, kadar gre za razpolaganje s tujim premoženjem. Slednje je vsekakor na mestu, saj lahko na teh področjih prihaja do nenadzorovanega in zato morebiti tudi neupravičenega razpolaganja s premoženjem varovancev.

ZZZDR je centrom za socialno delo zaupal nadzor nad delom skrbnikov (za posebni primer). V ta namen mora center za socialno delo od skrbnikov zahtevati poročilo o opravljenem delu. Dolžnost poročanja se od skrbnikov zahteva že v samih odločbi o imenovanju, kjer je natančno navedeno, kaj se v zvezi s poročanjem od skrbnika pričakuje. Praksa kaže, da večina skrbnikov teh zahtev ne spoštuje, saj se večinoma odzovejo na zahtevo centra. Potem svoje dolžnosti večinoma izpolnijo korektno in konkretnim primerom primerno.

Zaradi velikega števila novih zadev, spremljanja že odločenih zadev ter opravljanja skrbniških nalog, kjer je center za socialno delo sam skrbnik, je nadzor nad delom skrbnikov pomanjkljiv, zlasti v smislu rednega spremljanja, ki predstavlja najboljši dejavnik preprečevanja neizvrševanja skrbniških dolžnosti oziroma celo zlorab le-teh. Odkritih nepravilnosti je sicer malo, kar kaže na veliko stopnjo solidarnosti in zaupanja med skrbniki in varovanci, vendar v primerih, kjer so odkrite nepravilnosti, je hitrost odkritja le-teh bistvenega pomena. Praksa tu kaže, da je nastalo škodo težko povrniti, če pa že, pa to običajno traja precej časa. Pri odkrivanju nepravilnosti imajo pomembno vlogo organi oz. institucije, ki so v stalnem stiku z varovanci in prvi sumi ponavadi pridejo z njihove strani. Čeprav je bilo v zadnjem polletju odkritih nekaj nepravilnosti, pa je moč nedvomno reči, da večina skrbnikov svoje delo opravlja dobro, da ima med generacijska solidarnost v današnjih časih še vedno pomembno in ključno vlogo pri skrbi zlasti starejših ljudi.

Poleg socialnih in zdravstvenih zavodov je v zadnjem času moč zaznati, da na potrebnost skrbništva za posebni primer opozarjajo tudi notarji, odvetniki, sodišča in upravne enote. Tu gre največkrat za razne pravne postopke, ki so povezani s premoženjem varovancev. Gre za postopke vpisa v zemljiško knjigo, sklepanje posameznih pravnih poslov, sodelovanje v raznih sodnih postopkih. Zlasti gre tu izpostaviti postavitvev skrbnika za posebni primer v primeru kolizije interesov med starši in otroki. Zaradi zakonodajnih sprememb v zadnjem času kot tudi še predlaganih se lahko pričakuje, da bo število teh zadev še naraslo.

Skrbništvo za posebni primer je nedvomno institut, ki zaradi svoje splošnosti omogoča primerno varstvo za vsakogar. Naloga centra za socialno delo pa je, da (po)stori vse potrebno, da bo oseba, ki sama zase ne zmore več poskrbeti ter tako zavarovati svoje pravice in koristi, to varstvo v resnici tudi dobila. Odgovornost centrov za socialno delo na tem področju precejšnja kot tudi daljnosežna. Postavitev skrbnika, pa četudi za posebni primer posega v temeljne ustavne pravice, zaradi česar bi bilo treba skrbno, vestno in še posebej temeljito ugotoviti vsa relevantna dejstva, da bi se pravice in koristi varovancev zavarovale v največji možni meri (načelo koristi). Preveliko število zadev takšnega ugotovitvenega postopka tako rekoč ne dopušča.

I.C.3 Urejanje statusa invalida

Urejanje statusa invalida Center izvaja na podlagi Zakona o družbenem varstvu telesno in duševno prizadetih oseb. Prizadeta oseba ima po 18 letu starosti pravico pridobiti status in nadomestilo za invalidnost in dodatka za tujo nego in pomoč.

V letu 2013 je Center obravnaval 5 novih zadev za priznanje pravic po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb. Izdana je bila 1 odločba s priznanjem pravice do statusa invalida, 2 odločbi s priznanjem statusa invalida in nadomestila za invalidnost, 1

odločba s priznanjem statusa invalida, nadomestila za invalidnost in pravice do dodatka za tujo nego in pomoč in 1 odločba s priznanjem pravice do dodatka za tujo nego in pomoč. Poleg tega je center v letu 2013 izdal tudi 3 odločbe o ukinitvi pravic po ZDVRTPO.

Status invalida po ZDVRTPO (v nadaljevanju: invalidnih oseb) na območju CSD Ljubljana Bežigrad ima na dan 31.12.2013 - 166 oseb. 24 osebam je odvzeta poslovna sposobnost in so postavljene pod stalno skrbništvo. Pri 103 osebah pa gre za podaljšano roditeljsko pravico.

Tabela št. 27: Struktura oseb s statusom po ZDVRTPO po spolu

ženske	moški
60	106

Vir: Seznam oseb s statusom po ZDVRTPO

Tabela št. 28: Oblike varstva invalidnih oseb

Oblike varstva	Število oseb
domača oskrba	32
VDC samo dnevno varstvo	45
VDC (dnevno in domsko varstvo)	39
SVZ za usposabljanje	33
posebni SVZ	9
DSO	6
Zavod za prestajanje kazni zapora	1
rejniška družina	1

Vir: Seznam oseb s statusom po ZDVRTPO

Zgornja razpredelnica prikazuje, da je 32 (19%) oseb v domači oskrbi, torej niso vključeni nikamor. Ostali so vključeni v VDC, ZZU, DSO ali posebni SVZ.

Od skupnega števila invalidnih oseb, je 57 osebam priznan samo status invalida po ZDVRTPO, torej materialne pravice v celoti prejema po drugih predpisih. 5 oseb pa je upravičenih prejemnikov razlike med deležem pokojnine oz. drugim virom in višino nadomestila. Celotno nadomestilo za invalidnost pa prejema 105 oseb.

110 oseb s statusom invalida prejema dodatek za tujo nego oziroma pomoč in postrežbo.

1.C.3.1 Pravica gluhih oseb do tolmača

Po Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika Center ureja pravico gluhe osebe do tolmača. Gluha oseba ima pravico uporabljati znakovni jezik v postopkih pred državnimi organi, organi lokalne samouprave, izvajalci javnih pooblastil oziroma izvajalci javne službe in ima pravico uporabljati znakovni jezik tudi v vseh drugih življenjskih situacijah, v katerih bi ji gluhoti pomenila oviro pri zadovoljevanju njenih potreb. Na podlagi odločbe izda Center gluhi osebi izkaznico, s katero lahko uveljavlja pravice, enkrat letno pa ji izda vavčerje za plačilo tolmača v obsegu 30 ur letno oziroma skupaj največ 100 ur letno za gluhe osebe, ki imajo status dijaka ali študenta, ki imajo dodatne potrebe, povezane z izobraževanjem.

V letu 2013 je bilo na novo obravnavanih 5 primerov, od tega o bili 3 primeri za priznanje pravice po Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika, 1 primer pa je bil odstopljen z drugega CSD.

V okviru obravnave novih zadev sta bila izpeljana 2 postopka z izdajo odločbe o pravici do slovenskega znakovnega jezika. V 1 primeru je bil izpeljan ponovni postopek in izdana nova

odločba – sprememba števila vavčerjev. Na dan 31.12.2013 - 1 postopek za pridobitev pravice do slovenskega znakovnega jezika še ni zaključen.

V zvezi s pravicami gluhih je v enem primeru zaradi izgube izkaznice center urejal izdajo nove izkaznice

Na dan 31.12.2013 je vseh upravičencev 59, ob koncu leta 2012 -55.

I.C.3.2 Pravica do izbire družinskega pomočnika

Pravica invalidne osebe do družinskega pomočnika je opredeljena v ZSV in je namenjena polnoletnim osebam s težko motnjo v duševnem razvoju in težko gibalno oviranim osebam, ki potrebujejo pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb. Institut družinskega pomočnika je pravica upravičenca, da lahko namesto celodnevnega institucionalnega varstva izbere družinskega pomočnika, ki mu nudi pomoč v domačem okolju. Namenjen je predvsem tistim invalidnim osebam, ki menijo, da jim institucije ne nudijo zadostne individualnosti, osebne komunikacije in domačnosti.

Družinski pomočnik je oseba, ki invalidni osebi zagotavlja oskrbo v domačem okolju, ima ustrezen odnos do invalidne osebe in je usposobljen za komuniciranje in delo z invalidno osebo. Družinski pomočnik je lahko le oseba, ki bi se lahko štela za brezposelno osebo po Zakonu o urejanju trga dela. Ima pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek v višini minimalne plače oziroma sorazmernega dela plačila za izgubljeni dohodek v primeru dela s krajšim delovnim časom od polnega. Družinski pomočnik je financiran iz občinskega proračuna, del sredstev se zagotovi iz naslova dodatka za tujo nego in pomoč oziroma dodatka za pomoč in postrežbo.

Pravico do družinskega pomočnika ima 10 oseb (ob koncu lanskega leta je imelo pravico do družinskega pomočnika – 11 oseb). V enem primeru je center v letu 2013 pravico do družinskega pomočnika ukinil, v enem primeru je o pravici odločal, vendar je bila vloga zavrnjena.

I.C.4 Varstvo starejših

V letu 2013 je Center obravnaval 2 osebi zaradi urejanja namestitve v zavodu. Problemi se sicer pojavljajo zlasti pri namestitvi oseb v takojšnjo domsko oskrbo, če je potrebna nujna namestitvev. Do namestitve se uredi pomoč na domu preko Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana in Zavoda Pristan ali pa s podaljšanjem bolnišničnega zdravljenja (Sežana, Rakičan. Ljubljana, Jesenice). Problemi se pojavljajo pri osebah mlajših od 65 let, saj jih splošni domovi ne sprejemajo. Vse več pa je mlajših oseb, ki potrebujejo oskrbo (po kapi, prometne nesreče, alkohol), ki bi potrebovale njihovim potrebam primerne ustanove.

Center je v okviru nalog za preprečevanje nasilja v družini v letu 2013 obravnaval 7 primerov nasilja nad starejšo osebo. V letu 2013 je bilo v okviru obravnave nasilja zaznati povečano število žrtev – starejših oseb.

Najpogostejše vrste nasilja nad starejšimi so psihično in čustveno, ki se izraža s sovražnim vedenjem, grožnjami, poniževanjem, socialno izolacijo, fizično nasilje, materialne in finančne zlorabe, so še posej pogoste pri tej ranljivi populaciji, verbalno nasilje, zanemarjanje, zavračanje in neizpolnjevanje obveznosti, ki jih imajo svojci ali skrbniki do starejših, vse pogostejši pa je tudi pojav zapuščenosti starejših in nemočnih ljudi. Posledice so trpljenje, osamljenost, čustvene motnje, negativen vpliv na zdravstveno stanje.

I.C.5 Obravnava v skupnosti

Na dan 31.12.2013 so bile v obravnavo v skupnosti vključene 4 osebe s težavami v duševnem zdravju. Center v okviru naloge sodeluje s koordinatorjem obravnave v skupnosti. Namen je izboljšanje kakovosti življenja in podpora v vsakdanjem življenju (nadaljevanje zaposlitve, obiskovanje nevladnih organizacij, vključitev v skupino AA, sodelovanje s svojci, posredovanje prošnje za odpis dolga).

Center je v poročevalskem obdobju podal 1 predlog za sprejem osebe na zdravljenje brez privolitve v oddelek pod posebnim varstvom.

I.D OPROSTITVE PRI PLAČILU STORITEV

Postopek ugotavljanja in odločanja o oprostitvi plačila storitve vodi Center, ki mora v postopku ugotoviti kakšen je finančni položaj uporabnika in njegovih ožjih družinskih članov, ki so ga po ZZZDR dolžni preživljati. Kadar upravičenec sam ni plačilno sposoben, se ugotavlja, ali so plačilno sposobni njegovi družinski člani, saj so sicer oni zavezani k doplačilu storitve.

Center odloča na podlagi zahteve upravičenca o delni ali celotni oprostitvi plačila storitve. Občina financira pomoč družini na domu najmanj v višini 50% k ceni storitve, lahko pa določi tudi dodatne oprostitve pri plačilu stroškov za pomoč na domu. Pomoč na domu starejšim ali invalidnim osebam v Ljubljani izvaja Zavod za oskrbo na domu. Ustanovitelj in financer zavoda je Mestna občina Ljubljana, ki sofinancira tudi ceno storitve pomoč na domu. Dogovore o izvajanju storitve sklepa zavod, oprostitve ali delne oprostitve plačila storitve pa Center. V letu 2013 je Center na novo odločal o 3 oprostitvah storitve pomoči na domu, vseh aktivnih upravičencev pa je 14.

Tudi pri institucionalnem varstvu starejših oseb je Center odločal o delni oprostitvi plačila oskrbe v institucionalnem. Oprostitev plačila institucionalnega varstva se financira iz občinskega proračuna. Če je uporabnik lastnik nepremičnine, se mu z zaznambo prepovedi odtujitve in obremenitve v korist občine, ki prevzame zanj plačilo te storitve, prepove odtujiti in obremeniti nepremičnino.

Zaradi smrti upravičenca sta bili v poročevalnem obdobju 2 ukinitvi plačil/doplačil institucionalnega varstva. V 119 primerih se je zaradi spremembe pri razvrstitvi v potrebno oskrbo stanovanca v okviru institucionalnega varstva ponovno odločalo o oprostitvi plačila storitev. Na novo pa se je o oprostitvah v poročevalnem obdobju odločalo v 38 primerih.

I.E PRAVICE PO ZAKONU O UVELJAVLJANJU PRAVIC IZ JAVNIH SREDSTEV

Uveljavljanje pravic iz javnih sredstev (otroški dodatki, štipendije, denarna socialna pomoč, varstveni dodatek, znižano plačilo vrta, subvencije malice, kosila, najemnine, zdravstveno zavarovanje) se od 1. 1. 2012 izvaja na podlagi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS). Ta uvaja enotno vstopno točko za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev (centri za socialno delo) in novo enotno vlogo za pridobitev vseh teh pravic.

V upravnem postopku je bilo v letu 2013 na tem področju rešenih 24.729 zadev (v letu 2012 - 21.803 zadev).

I.E.1 Otroški dodatek

Z otroškim dodatkom se staršem oziroma otroku zagotavlja dopolnilni prejemek za preživljanje, vzgojo in izobraževanje, kadar dohodek na družinskega člana ne presega zgornje meje dohodkovnega razreda po ZUPJS oziroma od 1.6.2012 po Zakonu o uravnoteženju javnih financ. Dohodkovni razred je določen v odstotku od povprečne mesečne plače vseh zaposlenih v Republiki Sloveniji za koledarsko leto pred vložitvijo zahteve. Višina otroškega dodatka se določi glede na uvrstitev družine v dohodkovni razred.

Tabela št. 29: Število odobrenih, zavrženih in zavrženih pravic do otroškega dodatka – primerjava med leti 2011, 2012 in 2013

Število odobrenih pravic do otroškega dodatka		
2011	2012	2013
5317	4293	5661

Število zavrženih/zavrženih pravic do otroškega dodatka		
2011	2012	2013
648	903	1591

Vir: ISCSO in ISCSO2

Zgornji razpredelnici kažeta, da se je število odobrenih pravic do otroškega dodatka kot tudi negativnih in zavrženih odločb v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 zvišalo.

I.E.2 Denarna socialna pomoč in varstveni dodatek

Denarna socialna pomoč je namenjena tistim, ki se iz razlogov, na katere niso mogli vplivati, znajdejo v materialni stiski. Ob taki pomoči naj bi lažje poiskali izhod iz situacije, v kateri so se znašli. Postopke za priznanje pravic do denarne socialne pomoči vodi in v njem odloča center na podlagi Zakona o socialnovarstvenih prejemkih in po Odloku o denarni pomoči v Mestni občini Ljubljana.

Tabela št. 30: Denarna socialna pomoč – primerjava med leti 2011, 2012 in 2013

	Število odobrenih pravic do DP			Število zavrženih in zavrženih pravic do DP		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
DP za obdobje	1586	1900	2430	441	927	446
IDP	293	308	426	267	212	249
Skupaj	1879	2208	2856	708	1139	695

Vir: ISCSO in ISCSO2

Tabela št. 31: Število prejemnikov redne denarne socialne pomoči v letu 2012 in 2013 od meseca januarja do septembra

Mesec	Število prejemnikov	Mesec	Število prejemnikov
01/2012	44.758	01/2013	43.068
02/2012	45.580	02/2013	44.483
03/2012	46.131	03/2013	45.871
04/2012	45.788	04/2013	46.811
05/2012	45.297	05/2013	47.321
06/2012	45.224	06/2013	47.365
07/2012	43.100	07/2013	46.537
08/2012	43.577	08/2013	46.289
09/2012	43.494	09/2013	45.977
Povprečno število:	44772	Povprečno število:	45969

Vir: www.mddsz.gov.si

Razpredelnica številka 30 kaže na to, da je bilo v letu 2013 število odobrenih pravic večje kot pretekli dve leti.

Tudi razpoložljivi podatki MDDSZ (tabela št. 31) kažejo na to, da je v letu 2013 na državni ravni povprečno na mesec v prvih devetih mesecih imelo odločbo o upravičenosti do denarne socialne pomoči 45.969 upravičencev, v letu 2012 pa je bilo povprečno na mesec upravičencev 44.772, kar je torej nekoliko manj v primerjavo z letom 2013.

Podatki so najverjetneje povezani z dejstvom, da se ekonomska kriza nadaljuje in da se je v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 povečala tudi registrirana brezposelnost.

Z varstvenim dodatkom se upravičencem za čas prebivanja v Republiki Sloveniji zagotavljajo sredstva za kritje življenjskih stroškov, ki nastanejo v daljšem časovnem obdobju (stroški z vzdrževanjem stanovanja, nadomeščanjem trajnih potrošnih dobrin,...) in niso stroški za zagotavljanje minimalnih življenjskih potreb. Varstveni dodatek je namenjen osebam, ki si materialne varnosti ne morejo zagotoviti zaradi okoliščin, na katere sami ne morejo vplivati.

Tabela št. 32: Varstveni dodatek v letu 2012 in 2013

Število odobrenih pravic		Število zavrženih/zavrjenih pravic	
2012	2013	2012	2013
196	204	450	59

Vir: ISCS2

Prejemniki varstvenega dodatka, ki so lastniki nepremičnine, te v času prejemanja varstvenega dodatka ne smejo odtujiti (prodati, podariti,...) ali obremeniti. Varstveni dodatek je tudi prejemek, ki se upošteva pri dedovanju po osebi, ki ga je prejela. To pomeni, da se višina premoženja, ki se deduje, zmanjša za višino prejetega varstvenega dodatka; če pa dediči prejeto pomoč vrnejo, dedujejo celotno premoženje.

MOL denarne pomoči v letu 2013

Naslednja razpredelnica prikazuje število dodeljenih pomoči – financiranih s strani MOL v letu 2013, glede na vrsto pomoči.

Tabela št. 33: MOL denarne pomoči v letu 2013 glede na vrsto pomoči

Vrsta pomoči	Število dodeljenih pomoči letno	
Delno kritje stroškov ob začetku novega šolskega leta za otroke v OŠ IN SŠ	29	9
Šola v naravi, letovanje / zimovanje osnovnošolcem	1	
Kosila za otroke v OŠ in SŠ, kjer je organizirana prehrana	5	5
Za premostitev trenutne materialne ogroženosti	391	51
Za kritje stroškov kosil osebam starejšim od 65 let		
Pomoč ob rojstvu otroka	16	
	SKUPAJ	65
	SKUPAJ	507

Vir: Mesečna interna poročila 2013

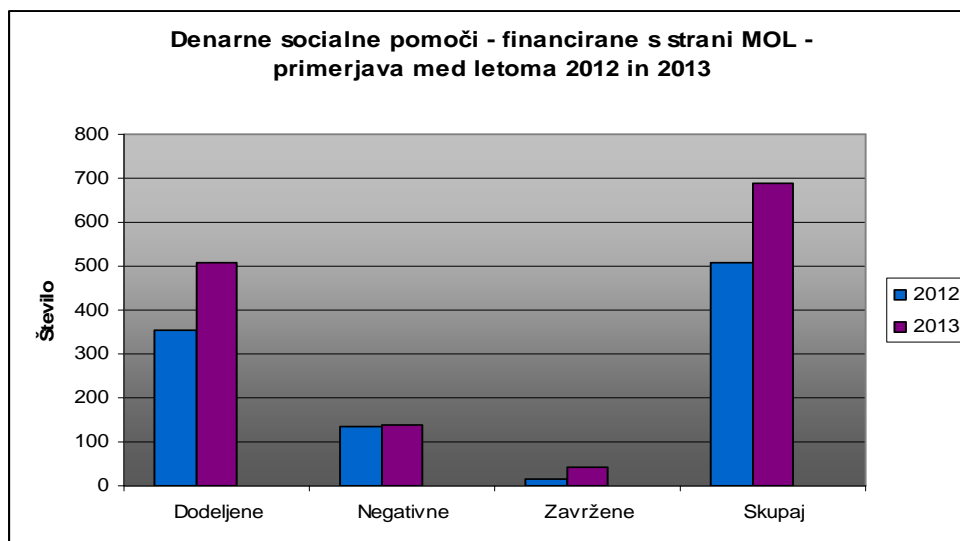
V lanskem letu so veljali nekoliko spremenjeni pogoji za odločanje o denarni socialni pomoči na podlagi 4. b člena Odloka (druga pomoč v koledarskem letu), v letošnjem letu se je ponovno dodelilo večje število pomoči. Število dodeljenih denarnih pomoči, financiranih s strani MOL se je v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 povečalo za 42%, kar prikazuje naslednja razpredelnica in grafični prikaz.

Tabela 34: Število dodeljenih, negativnih in zavrženih pravic do denarne pomoči – financirane s strani MOL, primerjava med letoma 2012 in 2013

	Dodeljene	Negativne	Zavržene	Skupaj
2013	507	140	42	689
2012	355	136	17	508

Vir: Mesečna poročila 2012 in 2013

Graf št. 3

Vir: Mesečna poročila 2012 in 2013

I.E.3 Državne štipendije

Namen državne štipendije je spodbujanje izobraževanja in doseganja višje izobrazbene ravni upravičencev. Hkrati pa je njen namen vzbuditi odgovornost upravičencev za šolanje in študij ter skrajšati dobo študija. Je dopolnilni prejemek, namenjen za kritje stroškov, ki nastanejo z izobraževalnim procesom.

Tabela 35: Število dodeljenih, negativnih/zavrženih pravic do državne štipendije – primerjava med letoma 2011, 2012 in 2013

	Dodeljene	Negativne/zavržene	Skupaj
2011	671	338	1009
2012	494	445	939
2013	758	390	1148

Vir: ISCS2

Podatki zgornje razpredelnice kažejo na to, da se je število upravičencev do državne štipendije povečalo.

I.E.4 Znižano plačilo vrtca

Znižano plačilo vrtca lahko uveljavljajo starši za otroke, ki so vključeni v javni vrtec, zasebni vrtec s koncesijo ter zasebni vrtec, ki se financira iz občinskega proračuna. Staršem pripada pravica do znižanega plačila vrtca od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi vloge, podeli pa se za obdobje enega koledarskega leta ali do spremembe dejstev in okoliščin, ki vplivajo na priznanje pravice.

Tabela št. 36: Znižano plačilo vrtca v letu 2012 in 2013

Število odobrenih pravic		Število zavrženih/zavrženih pravic	
2012	2013	2012	2013
2912	3209	691	328

Vir: ISCS2

Z uveljavitvijo Zakona za uravnoteženje javnih financ starši za drugega otroka plačajo 30 % plačila, ki jim je določeno v skladu z zakonom kot znižano plačila vrtca. Z odločbo, s katero center za socialno delo odloči o znižanem plačilu vrtca, odloči tudi o oprostitvi plačila vrtca za tretjega in vsakega naslednjega otroka. Če pa se tretji ali vsak naslednji otrok vključi v vrtec po izdaji odločbe, center o tem odloči s posebno odločbo.

I.E.5 Subvencija malice in kosila

Tabela št. 37: Subvencija malice in kosila v letu 2012 in 2013

	Število odobrenih pravic		Število zavrženih/zavrženih pravic	
	2012	2013	2012	2013
malica	493	2602	346	309
kosilo	46	421	457	614

Vir: ISCS2

Novela Zakona o šolski prehrani je prispevala k občutnemu povečanju števila odobrenih pravic do subvencije malice in kosila v letu 2013 v primerjavi z letom 2012.

I.E.6 Subvencija najemnine

Do subvencioniranja najemnine je lahko upravičen najemnik v neprofitnem stanovanju, v bivalni enoti (namenjena začasnemu reševanju stanovanjskih potreb socialno ogroženih oseb), v namenskem najemnem stanovanju (stanovanja za starejše, oskrbovana stanovanja, stanovanja za invalide,...), v tržnem stanovanju.

Meja dohodkov za ugotavljanje upravičenosti do subvencije najemnine je ugotovljeni dohodek najemnika in oseb, ki so navedene v najemni pogodbi, ki ne presega višine njihovega minimalnega dohodka, povečanega za 30 % ugotovljenega dohodka in za znesek neprofitne najemnine, ali za znesek priznane neprofitne najemnine pri tržnih in hišniških stanovanjih.

Tabela št. 38: Subvencija najemnine v letu 2012 in 2013

Število odobrenih pravic		Število zavrženih/zavrjenih pravic	
2012	2013	2012	2013
152	257	101	101

Vir: ISCS2

I.E.7 Pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev

Cilj ukrepa je v celoti zagotoviti zdravstveno oskrbo zavarovancem, ki nimajo dovolj lastnih sredstev za plačilo premije dodatnega zdravstvenega zavarovanja in niso že na podlagi Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju upravičeni do pravic iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja v celoti.

Tabela št. 39: Pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev v letu 2012 in 2013

Število odobrenih pravic		Število zavrženih/zavrjenih pravic	
2012	2013	2012	2013
1782	2335	1095	556

Vir: ISCS2

Upravičenci do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev so zavarovanci in po njih zavarovani družinski člani, če so upravičeni do denarne socialne pomoči oziroma izpolnjujejo pogoje za pridobitev denarne socialne pomoči, razen če upravičenec izpolnjuje pogoje za pridobitev varstvenega dodatka, pod pogojem, da navedenih pravic nimajo zagotovljenih v celoti iz obveznega zdravstvenega zavarovanja ali iz drugega naslova. Do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev so upravičeni največ za obdobje, za katero se jim dodeli denarna socialna pomoč.

I.E.8 Pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje

Namen ukrepa je zagotoviti osnovno zdravstveno zavarovanje vsem državljanom Republike Slovenije, ki bivajo v Republiki Sloveniji in niso vključeni v osnovno zdravstveno zavarovanje iz drugega naslova.

Tabela št. 40: Pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje v letu 2012 in 2013

Število odobrenih pravic		Število zavrženih/zavrjenih pravic	
2012	2013	2012	2013
1903	2342	1246	727

Vir: ISCS2

Upravičenci do kritja prispevkov za osnovno zdravstveno zavarovanje so: državljani Republike Slovenije, ki so upravičeni do denarne socialne pomoči oziroma izpolnjujejo pogoje za denarno socialno pomoč, osebe brez krivdnih razlogov, osebe, ki niso zavarovanci iz drugega naslova določenega z zakonom, ki ureja zdravstveno zavarovanje.

Spodnja razpredelnica prikazuje število zavrženih/zavrženih pravic po ZUPJS v letu 2012 in 2013 ter primerjavo med številom odobrenih pravic med letoma 2012 in 2013.

Tabela št. 41: Pravice po Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev

Pravica	Število zavrženih/zavrženih v 2012	Število zavrženih/zavrženih v 2013	Št. odobrenih v letu 2012	Št. odobrenih v letu 2013
Denarna socialna pomoč	927	446	1900	2430
Izredna denarna socialna pomoč	212	249	308	426
Varstveni dodatek	450	59	196	204
Otroški dodatek	903	1591	4293	5661
Državna štipendija	445	390	494	758
Subvencija vrtca	691	328	2912	3209
Subvencija najemnine	101	101	152	257
Pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev	1095	556	1782	2335
Pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje	1246	727	1903	2342
Subvencija malice	346	309	493	2602
Subvencija kosila	457	614	46	421
SKUPAJ	6873	5370	14479	20645

Vir: ISCS2

Razpredelnica kaže na to, da je bilo v letu 2013 v primerjavi z enakim obdobjem lani več odobrenih pravic. Pri pravicah do subvencije malice in kosila je bil poglobitni razlog zato, odločanje po uradni dolžnosti povezano s sprejetjem spremembe Zakona o šolski prehrani, ki je stopila v veljavo s 1. 2. 2013 po kateri, so do polne subvencije oziroma brezplačne malice upravičeni: učenci, v družinah katerih povprečni mesečni dohodek na osebo, ugotovljen v odločbi o otroškem dodatku ne presega 53 % neto povprečne plače v RS in dijaki, v družinah katerih povprečni mesečni dohodek na osebo, ugotovljen v odločbi o otroškem dodatku ne presega 42 % neto povprečne plače v RS (tj. brez upoštevanja otroškega dodatka, denarne socialne pomoči in državne štipendije kot dohodek). Do delne subvencije malice so upravičeni dijaki v družinah, v katerih povprečni mesečni dohodek na osebo, ugotovljen v odločbi o otroškem dodatku znaša nad 42 do 53 % neto povprečne plače

v RS, in sicer v višini 70% cene malice in nad 53 do 64 % neto povprečne plače v RS, in sicer v višini 40% cene malice. Do subvencije kosila so na podlagi omenjene spremembe zakona upravičeni učenci, pri katerih povprečni mesečni dohodek na osebo v družini, ugotovljen v odločbi o otroškem dodatku (tj. brez upoštevanja otroškega dodatka, denarne socialne pomoči in državne štipendije kot dohodek), ne presega 18% neto povprečne plače v RS. Tako so bile v sistemu vsem upravičencem, ki so imeli na dan 31.12.2012 veljavno odločbo za otroški dodatek in so izpolnjevali nove kriterije, izdane odločbe po uradni dolžnosti.

Razlog za razliko v številu zadev je deloma tudi zaradi sistemskih težav, ki so se pojavljale v začetku lanskega leta, saj so se zadeve reševale bistveno počasneje v primerjavi z letošnjim letom.

Od sprejetja ZUJF-a se še vedno opaža povečano število zavrženih pravic do otroškega dodatka. Ob tem se ljudje pogosto odločajo, da kljub presegu cenzusa ponovno vložijo vlogo za uveljavljanje pravice do otroškega dodatka.

Povečano število odobrenih denarnih socialnih pomoči tako rednih kot izrednih, je najverjetneje odraz težke finančne situaciji v družbi in posledično naraščanja števila brezposelnih oseb. Poleg tega se opaža, da veliko ljudi, ki imajo zaposlitev oziroma so upokojeni in prejemajo pokojnino uveljavljajo pravico do denarne socialne pomoči, saj njihova plača oziroma pokojnina ne zadošča za kritje vseh življenjskih stroškov. V povezavi s šibkim ekonomskim stanjem se vse bolj pojavlja tudi stanovanjska problematika. Tako je pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev tudi vse več prosilcev za subvencijo najemnine.

I.F STARŠEVSKO VARSTVO IN DRUŽINSKI PREJEMKI

Pravice po Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih so pravice iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo (starševski dopust, starševsko nadomestilo in pravica iz naslova krajšega delovnega časa) in pravice do družinskih prejemkov (starševski dodatek, pomoč ob rojstvu otroka, dodatek za nego otroka in delno plačilo za izgubljeni dohodek). Pravice so vezane na otroka, uveljavlja pa jih eden od staršev.

I.F.1 Družinski prejemki

I.F.1.1 Starševski dodatek

Starševski dodatek je denarna pomoč staršem, kadar ti niso upravičeni do starševskega nadomestila. Pravica traja eno leto. V letu 2013 je starševski dodatek uveljavljalo 89 upravičencev, kar je 58% več kot v letu 2012 ko je dodatek uveljavljalo 56 upravičencev.

I.F.1.2 Pomoč ob rojstvu otroka

Pomoč ob rojstvu otroka je enkratni denarni prejemek, namenjen za nakup opreme za novorojenca, do katerega ima pravico vsak otrok, katerega starša imata stalno prebivališče v RS. Od uveljavitve ZUJF (31.12.2012), ne glede na 64. člen ZSDP, ima pravico do pomoči ob rojstvu otroka vsak otrok, katerega mati ali oče imata stalno prebivališče v Republiki Sloveniji

in povprečni mesečni dohodek na osebo ne presega 64 % neto povprečne plače skladno z določili ZUPJS, ki se uporabljajo za odločanje o pravici do otroškega dodatka.

V letu 2013 je vložilo zahtevo za pomoč ob rojstvu otroka 556 staršev, kar je 28% več kot v letu 2012, ko je zahtevo vložilo 433 upravičencev.

I.F.1.3 Dodatek za nego otroka

Dodatek za nego otroka je denarni dodatek za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo in je namenjen kritju povečanih življenjskih stroškov, ki jih ima družina zaradi nege in varstva takega otroka. O pravici odloča center na podlagi mnenja zdravniške komisije pri UKC Pediatrični kliniki.

V letu 2013 je bilo obravnavanih 69 vlog za uveljavljanje pravice do dodatka za nego otroka, kar je manj kot v letu 2012, ko je bilo obravnavanih 100 vlog.

Tabela št. 42: Družinski prejemki po ZSVDP – primerjava med letoma 2013 in 2012

	2013	2012
starševski dodatek	89	56
pomoč ob rojstvu otroka	556	433
dodatek za nego otroka	69	100
delno plačilo za izgubljeni dohodek	29	3

Vir: Interno letno poročilo 2013 in 2012

I.F.2 Zavarovanje za starševsko varstvo

I.F.2.1 Porodniški dopust

Porodniški dopust je pravica do 105 dnevnega dopusta materi za pripravo na porod in nego in varstvo otroka v prvih tednih življenja. Število zahtevkov v letu 2013 je bilo 488, kar je 10% manj kot v letu 2012, ko je pravico uveljavljalo 547 upravičencev.

I.F.2.2 Očetovski dopust

Očetovski dopust je pravica do dopusta v trajanju 90 dni. Plačan dopust traja 15 dni in se koristi do 6 meseca otrokove starosti, neplačan pa 75 dni, koristi se do tretjega leta otrokove starosti. Število zahtevkov v letu 2013 je bilo 502, kar je 11% več kot v letu 2012 ko je bilo teh zahtevkov 452.

Tabela št. 43: Številčna primerjava posameznih pravic iz naslova zav. za star. varstvo med letoma 2012 in 2013

	2012	2013
Porodniški dopust	547	488
Očetovski dopust	452	502
Dopust za nego in varstvo	566	581
Daljši dopust za nego in varstvo	97	106
Posvojiteljski dopust	2	2
Pravica do krajšega delovnega časa do 3. leta starosti	134	172
Pravica do krajšega delovnega časa po 3. letu – od 3 do 18 let	115	108
Pravica do plačila prispevkov za soc. varnost (s.p.) do 3. leta otrokove starosti	67	21
Pravica do plačila prispevkov za soc. varnost (s.p.) po 3. letu – od 3 do 18 leta otrok. Star.	38	22
Plačilo prispevkov v primeru 4 ali več otrok	12	5

Vir podatkov: Mesečna interna poročila 2012 in 2013

I.G SOCIALNO VARSTVENE STORITVE

Prva socialna pomoč obsega pomoč pri prepoznavanju socialnih stisk in težav, oceno možnih rešitev, seznanjanje upravičenca z možnimi socialno varstvenimi storitvami, z obveznostmi, ki sledijo izbiri storitve ter predstavitev mreže izvajalcev, ki lahko upravičencu nudijo pomoč. Storitve je praviloma enkratna. Po prvem razgovoru se zaključi oziroma napoti k ustreznemu strokovnemu delavcu ali v drugo institucijo zaradi nadaljnje obravnave.

Številke v spodnji razpredelnici, ki izhajajo iz letnega internega poročila niso v skladu s stanjem v bazi socialnih podatkov, v bazi je pri določenih uporabnikih storitev pod eno mapo zavedenih tudi več storitev – nekateri uporabniki so se v poročevalnem obdobju zglasili večkrat – zaradi različnih, ali težav z isto komponento. V bazo socialnih podatkov zaradi velikega števila uporabnikov ni moč zavesti vseh storitev – temu se izogne največkrat v primeru funkcionalne nepismenosti – stranke, ki ponovno uveljavljajo pravice in potrebujejo pomoč pri izpolnitvi vloge.

Tabela št. 44: Prva socialna pomoč - obravnavane zadeve glede na vrsto pomoči

Število vseh obravnavanih zadev	
Uveljavljanje pravic iz javnih sredstev (OD, DS, subvencije , pomoč pri izpolnjevanju vlog, informacije)	144
Materialna ogroženost – uveljavljanje pravic iz javnih sredstev (DSP, VD, OZ, DZ, subvencija najemnine)	1477
Druge težave, problemi (bolezen, invalidnost otrok, starost - oskrba, težave v odnosih v družini, težave v duševnem zdravju, alkoholizem, brezdomstvo, stanovanjska problematika, deložacija, odvisnost, izguba stalnega prebivališča, osebna stiska, neplačevanje preživnine, rubeži, krediti, razpad izvenzakonske skupnosti, motenje hišnega miru, neurejeno zavarovanje – tujci brez bivališča, pritožbe strank, nasprotje interesov strank – ugotavljanje/izpodbijanje očetovstva)	388
Pomoč neuki stranki , materialna ogroženost (izpolnjevanje obrazcev, vlog, informacije)	273
Posredovanje podatkov po uradni dolžnosti	275
Drugi pisni izdelki (mnenja, priporočila, potrdila UE na zahtevo strank, potrdila za Karitas, opis socialnih razmer)	177

Vir: Interno letno poročilo 2013

Vsekakor je zaslediti večje število uporabnikov z nizkim socialnoekonomskim statusom – kombinirane težave – materialna ogroženost, na katero je vezana stanovanjska problematika, porajajoče težave v duševnem zdravju, zasvojenost, večkrat neurejeno zdravstveno zavarovanje (zaradi neurejenega zdravstvenega zavarovanja nekateri ljudje ne poiščejo nujne medicinske pomoči zaradi strahu pred stroški, ki bi jih ne zmogli poravnati) in osiromašeno socialno mrežo. Opaža se tudi porast problematike povezane z demenco.

Osebe, ki jim denarna socialna pomoč ne pripada zaradi krivdnih razlogov so pogosto prepuščene izključno pomoči, ki jo lahko zagotovijo nevladne organizacije. Na področje prve socialne pomoči pogosto prihajajo tudi delovno aktivne osebe, ki imajo lastni dohodek, s katerim težko krijejo tekoče življenjske stroške in so v nenehnem strahu pred izgubo stanovanja. Stanovanjska problematika se vse bolj stopnjuje.

Na center se večkrat obračajo sosede ali svojci oseb s težavi v duševnem zdravju, ki ne uživajo medikamentoze, osebe s težavi v partnerskih odnosih, s težavami vezanimi na neurejena statusna razmerja, neizvrševanje roditeljske pravice.

Storitve poteka tudi z nudenjem informacij preko telefona in odgovarjanjem na vprašanja preko elektronske pošte, večina vprašanj se navezuje na pravice, ki izhajajo iz ZUPJS-a.

Na področju prve socialne pomoči je veliko tudi pisnih izdelkov, zlasti glede urejanja stalnega prebivališča na naslovu centra (zakonsko prebivališče). V letošnjem letu je 18 oseb na novo stalno prijavljenih na naslovu centra, vseh skupaj pa je trenutno 116.

Sodelovanje na področju prve socialne pomoči poteka z drugimi zavodi in institucijami ter dobrodelnimi organizacijami (JSSS MOL, zdravstvo, Karitas,...). Povečano je tudi sodelovanje z Zvezo prijateljev mladine v zvezi s pomočjo materialno šibkim družinam in izdajo mnenj za botrstva otrokom.

V letošnjem letu so se oblikovali tudi sezname in organizirali delovni sestanki v zvezi z razdelitvijo paketov živil Anine Zvezdice in šolskih potrebšč Rotary cluba.

V letu 2013 je bilo opravljenih tudi 50 storitev **prve socialne pomoči za starejše uporabnike**, ki se na Center najpogosteje obračajo po informacije v zvezi z namestitvijo v institucionalno varstvo, urejanjem skrbništva za posebni primer, pomočjo na domu, dodatkom za pomoč in postrežbo. Starejše se največ usmerja v institucije, ki nudijo socialni servis, pomoč na domu, največ na ZOD ter Dnevni center aktivnosti za starejše.

V okviru družinske svetovalnice, kjer se izvaja **prva socialna pomoč za uporabnike s težavami v družinskih in partnerskih odnosih ter za žrtve in povzročitelje nasilja** po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini, je bilo v letu 2013 izvedenih 117 storitev prve socialne pomoči. Uporabnike se večinoma napoti na brezplačno pravno pomoč, svetovalne centre, v nevladne organizacije, materinske domove, različne socialnovarstvene programe idr.

Osebna pomoč je storitev, ki obsega svetovanje, urejanje in vodenje z namenom, da bi posamezniku omogočili razvijanje, dopolnjevanje, ohranjanje ter izboljšanje njegovih socialnih zmožnosti. V letu 2013 je bilo v osebno pomoč vključenih 6 uporabnikov, 1 v svetovanje, 1 v vodenje in 4 v urejanje (v letu 2012 – skupno 5 uporabnikov).

Storitev **pomoči družini za dom** obsega strokovno pomoč in svetovanje pri urejanju odnosov med družinskimi člani, strokovno pomoč pri skrbi za otroke, usposabljanje družine za opravljanje njene vsakdanje vloge. Izvaja se na podlagi dogovora in individualnega načrta. V letu 2013 so bile v storitev vključene 3 družine (v enakem obdobju lani - 4 družine).

II. KRIZNI CENTER ZA MLADE

Krizni center za mlade (v nadaljevanju KCM) je organizacijska enota Centra za socialno delo Ljubljana Bežigrad, s sedežem na Ravbarjevi 11/a v Ljubljani in deluje na podlagi pogodbe o organiziranju in izvajanju nalog regijskega Kriznega centra za mlade.

II.A VARSTVO OTROK IN MLADOSTNIKOV PRIKRAJŠANIH ZA NORMALNO DRUŽINSKO ŽIVLJENJE Z MOŽNOSTJO KRATKOTRAJNE NAMESTITVE

V letu **2013** je v KCM bivalo **60 otrok in mladostnikov (v letu 2012 – 59 otrok in mladostnikov)**, katerim smo nudili zaščito, oskrbo in osebno pomoč, prvo socialno pomoč posamezniku v krizi ter svetovanje otrokom, mladostnikom in njihovim družinam.

Dejavnost KCM zajema poleg varstva otrok in mladostnikov, prikrajšanih za normalno družinsko življenje z možnostjo kratkotrajne namestitve tudi enodnevne obravnave (prva socialna pomoč), informiranje in svetovanje po telefonu ter sodelovanje z institucijami, ki poteka 24 ur dnevno.

Poleg omenjenih bivaajočih smo v letu 2013 vodili tudi **18 enodnevnih obravnav (v letu 2012 -21 enodnevnih obravnav)**, kar pomeni tako prvo socialno pomoč kot svetovanje. Po potrebi smo sodelovali tako z družino kot z institucijami, pomembnimi za rešitev težave.

V letu 2013 smo opravili še:

- **180 svetovalnih razgovorov po telefonu**
- **182 informativnih razgovorov po telefonu**
- **133 različnih sodelovanj z institucijami**

Ta opravila niso povezana z bivaajočimi otroki in mladostniki, zato so številke ločene od številke v naslednji tabeli.

II.A.1 Pregled bivaajočih po mesecih

PREGLED VSEH BIVAJOČIH PO MESECIH V LETU 2012

Mesec	bivaajoči novi	Razgov. z ml.	razgovor s starši	Sodel. z inst.	Inf.razg. po tel.	Svet. razg. po tel	MOL	Druge občine	tujina
JANUAR	5 - 2	219	35	51	44	11	3	2	
FEBRUAR	6 - 1	153	24	39	13	27	3	3	
MAREC	14 - 1	196	30	97	22	15	5	7	2
APRIL	6 - 2	121	12	37	9	8	3	3	
MAJ	2 - 1	14	1	5	0	0	1	1	
JUNIJ	2 - 1	67	16	20	4	9	0	2	
JULIJ	3 - 1	89	28	29	6	2	2	1	
AVGUST	6 - 2	101	40	46	20	7	4	2	
SEPTEMBER	5 - 1	133	16	34	8	11	3	2	
OKTOBER	5 - 3	199	33	62	19	25	3	2	
NOVEMBER	4 - 1	102	24	40	8	5	3	1	
DECEMBER	2 - 2	98	3	26	8	9	1	1	
Skupaj	60	1492	262	486	161	129	31	27	2

Med bivajočimi prvo število pomeni na novo sprejeti, drugo pa bivajoči sprejeti v prejšnjem mesecu.

Med 60 bivajočimi je pet mladostnikov bivalo dvakrat, štirje trikrat in eden štirikrat.

To pomeni, da je 10 mladostnikov poiskalo pomoč v KCM več kot enkrat. V teh primerih je šlo predvsem za »težje« rešljive primere, za katere sistem socialnega varstva v Sloveniji ne ponuja ustreznih rešitev, ki bi bile za problematiko teh mladostnikov ustrezne. Gre za več poskusov namestitve v različne ustanove ali za poskuse ponovnega bivanja v družinskem okolju, kateri se po določenem času izkažejo za neustrezne. Na plan pride podobna problematika, kot ob prvem prihodu v KCM, bivanje v tem okolju postane za mladostnika nemogoče (stalni konflikti, ogroženost, ...) in mladostnik ponovno pristane v KCM.

II.A.2 Kdo jih je napotil v KCM

- SAM - a	14
- CSD	28
- STARŠI	3
- INTERVENTNA SLUŽBA	9
- SVETOVALNA SLUŽBA	4
- PHP	1
- PPO	1

SKUPAJ **60**

Tako kot vsa leta do sedaj največ mladostnikov v KCM usmerijo centri za socialno delo. Sledijo namestitve mladostnikov, ki jih v KCM pripelje krajevno pristojna Interventna služba, kar kaže na primernost in potrebnost te službe. Razveseljuje pa dejstvo, da precej mladostnikov v KCM pride tudi samoiniciativno, kar kaže na dobro prepoznavnost naše ustanove v okolju v katerem delujemo.

II.A.3 Starost in spol otrok in mladostnikov, ki so bivali v KCM

	Ž	M
6 let		
7 let	1	
8 let		
9 let		1
10 let	1	
11 let	5	
12 let	2	
13 let	3	
14 let	6	3
15 let	3	2
16 let	10	4
17 let	10	5
18 let	1	
20 let	3	

SKUPAJ	35	15
---------------	-----------	-----------

Tudi letos je v KCM bivalo občutno več deklet kot fantov, kar opažamo že nekaj let, ravno tako pa je podobna starost bivajočih v KCM. Največ bivajočih je namreč starih od 14 do 17 let (71,67%).

V letu 2013 je bila povprečna starost bivajočih 15,03 let.

II.A.4 Kam so odšli po bivanju v KCM

domov	32
vzgojni zavod	1
mladinski dom	1
dijaški dom	1
stanovanjska skupina	1
sorodniki	8
oče	1
družinski prijatelji	2
fant	3
rejništvo	1
psihiatrična bolnišnica	2
PPO	3
bolnišnica	1
letovanje (ZPM)	1
drugi KCM	1
neznano kam	3
SKUPAJ	62

Iz tabele je razvidno, da se je večina otrok in mladostnikov (51,61 %), vrnila domov, ostali pa večinoma v organizirano institucionalno varstvo.

Izpostaviti je potrebno, da je povpraševanje oz. potreba po namestitvah v Stanovanjske skupine veliko večja, kot so kapacitete le-teh. V teh primerih se potem išče nadomestna rešitev, ki je v vsakem primeru manj primerna za mladostnika.

V večini primerov se takrat išče rešitev znotraj mladostnikove »socialne mreže« (sorodniki, družinski prijatelji, znanci, družina fanta-punce, ...) – 14 takšnih primerov v 2013.

V šestih primerih se je tudi izkazalo, da je za varovance KCM v tistem trenutku primernejša obravnava v eni izmed zdravstvenih ustanov (psihiatrična bolnišnica, PPO, bolnišnica).

V letu 2013 imamo tudi tri primere t.i. »pobegov«, ko so mladostniki samovoljno zapustili KCM in odšli neznano kam.

PRISOTNOST PO OBČINAH

MOL

Bežigrad - 6

Center	-	7
Moste	-	4
Šiška	-	5
Vič	-	9
Skupaj		31

REGIJA

Domžale	-	5
Grosuplje	-	4
Kamnik	-	5
Litija	-	4
Vrhnika	-	1
Skupaj		19

Druge občine

Kranj	-	1
Nova Gorica	-	1
Trbovlje	-	1
Novo Mesto	-	3
Sežana	-	1
koper	-	1
Skupaj		8

Druge države

Slovaška	-	2
Skupaj		2

V Republiki Sloveniji deluje sedaj že 9 kriznih centrov za mlade ter Krizni center za otroke v Grosupljem. Največ otrok in mladostnikov je bivalo iz Mestne občine Ljubljana in regije, tem otrokom in mladostnikom je bil prvotno KCM tudi namenjen.

II.A.5 Koliko dni so mladostniki bivali v KCM

01 dan	-	1
02 dni	-	10
03 dni	-	3
04 dni	-	5
05 dni	-	2
06 dni	-	6
07 dni	-	2

08 dni	-	1
09 dni	-	2
10 dni	-	1
11 dni	-	3
12 dni	-	2
13 dni	-	
14 dni	-	1
15 dni	-	2
16 dni	-	1
17 dni	-	1
18 dni	-	1
19 dni	-	2
20 dni	-	1
21 dni	-	
22 dni	-	4
23 dni	-	1
24 dni	-	1
25 dni	-	3
26 dni	-	1
27 dni	-	
28 dni	-	3
29 dni	-	
30 dni	-	
31 dni	-	1
34 dni	-	1

**Skupaj – 62 mladostnikov / 731 dni
(2 mladostnici še nista zaključili bivanja v KCM)**

Povprečna bivalna doba mladostnikov v KCM Ljubljana je bila v letu 2013 10,91 dni. Enajstim mladostnikom smo, na podlagi pisne vloge pristojnega CSD, podaljšali bivanje v KCM. Za te primere je krajevno pristojni CSD uspel precej hitro poiskati in tudi izpeljati ustrezno rešitev (najdaljše podaljšanje – 12 dni), kar ponovno potrjuje primernost bivalnega roka 21 dni.

V letu 2013 je bila povprečna bivalna doba 11,95 dni.

II.B RAZLOGI ZA BIVANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V KCM

Razlogi za bivanje otrok pri nas ostajajo enaki kot vsa leta in opravičujejo namen in koncept delovanja KCM.

Največkrat gre:

- za psihično nasilje staršev nad otroki,
- za fizično nasilje staršev nad otroki in posledično umik iz ogrožajočega okolja;
- eksperimentiranje z nedovoljenimi drogami,
- srečujemo se s sumi spolnih zlorab,

- srečujemo se s suicidalnostjo mladostnikov in zdravstvenimi težavami kot je anoreksija,

V redkih primerih smo bivanje otroka v KCM podaljšali, predvsem v primerih, ko je pristojni CSD urejal ustrezno namestitev izven družine, v institucionalno oskrbo ter zaradi počitnic in zapletenosti primera.

V vseh primerih obravnavanih otrok v KCM se povezujemo s pristojnimi CSD. Sodelujemo tudi z ostalimi vladnimi in nevladnimi institucijami (šole, policija, društva, zdravstvo), ko ugotovimo nujnost sodelovanja z njimi.

II.C PROJEKT BREZPLAČNA MODRA ŠTEVILKA – TELEFON PETRA KLEPCA

Aprila 2006 je bila aktivirana brezplačna modra številka – telefon Petra Klepca, namenjen otrokom, ki doživljajo nasilje. V letu 2013 smo beležili:

Tihi klici :	321 klicev
Neresni klici:	251 klicev
<u>Svetovalni klici:</u>	38 klicev
Skupaj	610 klicev

Pri svetovalnih klicih gre predvsem za klice o slabih ocenah in spolnosti. Še vedno mladi pokličejo na stacionarno tel. št. ko imajo resne težave.

Kot vsa leta, tudi letos močno prevladujejo tihi in neresni klici. Je pa opazen znaten upad le teh, za več kot 50 % (tihi klici 2012 – 813; neresni 2012 – 671), število »resnih« - svetovalnih klicev ostaja nekje enako (2012 – 37; 2013 – 38).

To je lahko posledica dosedanjih odzivov strokovnih delavcev KCM v primerih »zlorab« svetovalnega telefona (tihi in neresni klici), ko zelo hitro zaključujemo razgovore (seveda s pojasnilom o namenu svetovalnega tel.) in v primerih večkratnih neresnih klicev iste osebe tudi »zagrozimo« s policijo.

II.D DELO S PROSTOVOLJCI

Že vsa leta obstoja KCM so nam v veliko pomoč tudi prostovoljke in prostovoljci, ki se odločijo del svojega časa preživeti z našimi otroki in mladostniki. Vključeni smo v Slovensko filantropijo, združenje za promocijo prostovoljstva. Tam bodoči prostovoljci dobijo prvo informacijo o KCM in se nato povežejo z nami.

Prostovoljke in prostovoljci so tako študentke in študentje različnih fakultet, pa tudi zaposleni v različnih službah.

Prostovoljcem nudimo:

- strokovno vodenje in pridobitev izkušenj
- vključevanje v interna izobraževanja

- možnost udeležbe na delavnicah, seminarjih, ki se vsebinsko vežejo na prostovoljno delo
- potrdilo o opravljenem prostovoljnem delu.

Delo poteka tako med tednom, kot med vikendi prazniki in počitnicami.

Področje dela prostovoljk in prostovoljcev:

- druženje z otroki, mladostniki
- individualni pogovori
- družabništvo
- učna pomoč
- delo, ki je vezano na preživljanje prostega časa v naravi, v kulturnih ustanovah ter na športnih objektih.

Sodelavec Tone Kočevar, ki je prevzel koordinacijo dela s prostovoljci, tudi v letošnjem letu izvaja redna intervizijska srečanja s prostovoljci (1x mesečno).

II.E SUPERVIZIJA

V letu 2013 smo nadaljevali s supervizijo za strokovne delavce KCM, z dotedanjim izvajalcem Bojanom Puceljem. Izvedel je deset supervizijskih srečanj (v času letnih dopustov, julij – avgust, supervizije ni bilo), v trajanju dveh pedagoških ur.

Za temeljne cilje supervizije, smo si postavili:

- pomoč pri iskanju rešitev v strokovnih dilemah in s tem povezana medsebojna pomoč supervizantov; reševanje konkretnih zapletov na nivoju odnosov med strokovnimi delavci KCM; osebna rast.

Supervizija pozitivno učinkuje na zmanjševanje stresa in preprečuje pojav izgorelosti pri strokovnih delavcih, zato jo dojemamo kot nujno potrebno pri našem delu.

S supervizijo (v sodelovanju supervizorjem Bojanom Puceljem) bomo nadaljevali tudi v letu 2014.

II.F OSTALE AKTIVNOSTI KRIZNEGA CENTRA ZA MLADE

Redno sodelujemo na strokovnih svetih matičnega CSD.

Udeležujemo se tudi Kologija na matičnem CSD.

Prav tako se redno udeležujemo Aktiva kriznih centrov za mlade.

Enkrat letno pa smo povabljeni tudi Sestanek regijske koordinatorice za obravnavo nasilja z vsemi izvajalci (interventna služba, policija, KCM, varne hiše, materinski domovi, ..).

Izvedli smo številne predstavitve o delovanju Kriznega centra za mlade v Ljubljani tako vladnim kot nevladnim organizacijam, študentom, pripravnikom, strokovnim delavcem, gostom iz tujine:

- Produkcijška šola
- Pedagoška fakulteta
- Fakulteta za socialno delo
- Oddelek za psihologijo (FF)
- Študenti FDV
- Pripravnice Ljubljanskih CSD (v okviru kroženja)
- Prostovoljci varne točke (Unicef)
- društvo MOVIT
- OŠ Ljubljana-Črnuče (4 učenke)
- Univerza za tretje življenjsko obdobje (program Babica in dedek za današnji čas).

Kot vsa leta do sedaj še naprej delujemo kot učna baza za izvajanje študijske prakse; na tem področju sodelujemo s Fakulteto za socialno delo, pedagoško fakulteto, Filozofsko fakulteto (Oddelek za psihologijo).

Strokovni delavci KCM se udeležujejo obravnave na pristojnih sodiščih, kjer nastopajo kot priče v primerih naših »bivših« varovancev.

V okviru možnosti se strokovni delavci KCM udeležujejo strokovnih izobraževanj, nekaterih tudi v lastni »režiji« in na lastne stroške.

Na tem področju bi lahko naredili veliko več; obnavljanje in pridobivanje novih strokovnih znanj je nadvse pomembno pri našem delu in ne glede na trenutno zelo težavno stanje na področju financiranja dejavnosti javnega sektorja, bi bilo potrebno bolj aktivno nastopati v pogledu tega.

V letu 2013 smo tudi večkrat sodelovali z različnimi mediji – Radio SLO, TV SLO, POP TV, časopis Dnevnik.

Šlo je za predstavitve dejavnosti KCM, komentarje obravnavanih primerov v KCM ter posredovanje inf. v zvezi z načrtovano selitvijo KCM.

II.G SELITEV KCM LJUBLJANA

V letu 2013 je bila predvidena selitev KCM Ljubljana na lokacijo Podmilščakova ulica 20. Aktivnosti v zvezi s tem potekajo že od začetka leta 2012.

Trenutno poteka izbira izvajalca za izpeljavo gradbenih del na lokaciji Podmilščakova 20, javni razpis je že zaključen. Začetek gradbenih del se predvideva v mesecu januarju 2014.

Sredstva za notranjo opremo na novi lokaciji je zagotovila Fundacija dr. Danila Türka.

Izvajalec bo podjetje Gonzaga iz Ajdovščine, s katerimi so že dogovorjene vse podrobnosti v zvezi s tem.

Selitev se načrtuje predvidoma v Avgustu 2014.

II.H STROKOVNI KADER KCM

V letu 2013 ni bilo nobenih sprememb na tem področju.

V KCM Ljubljana je zaposlenih pet strokovnih delavcev:

- Perica Radonjič, univ.dipl.psih. – vodja KCM
- Zora Djurič, univ.dipl.soc.del.
- Iris Sirnik, univ.dipl.soc.ped.
- mag. Evelin Trafela, univ.dipl.soc.
- Tone Kočevar, univ.dipl.soc.del.

III. CENTRALNA ENOTA ZA STARŠEVSKO VARSTVO IN DRUŽINSKE PREJEMKE

III.A. SPLOŠNO O CENTRALNI ENOTI ZA STARŠEVSKO VARSTVO IN DRUŽINSKE PREJEMKE

Centralna enota za starševsko varstvo in družinske prejemke (v nadaljevanju CE) je notranja organizacijska enota Centra za socialno delo Ljubljana Bežigrad (v nadaljevanju CSD Ljubljana Bežigrad). Oblikovana je bila v drugi polovici leta 2002. Njene naloge so določene z Odlokom o spremembah in dopolnitvah odloka o preoblikovanju CSD Ljubljana Bežigrad v javni socialno varstveni zavod. Od svoje ustanovitve do 17.06.2012 je delovala v poslovnih prostorih na Livarski 1, Ljubljana, ki so se nahajali izven poslovnih prostorov sedeža CSD Ljubljana Bežigrad, 18.06.2012 se je preselila na Einspielerjevo 6, skupaj s CSD Ljubljana Bežigrad.

III.B DEJAVNOST CENTRALNE ENOTE ZA STARŠEVSKO VARSTVO IN DRUŽINSKE PREJEMKE

Z Odlokom o spremembah in dopolnitvah Odloka o preoblikovanju CSD Ljubljana Bežigrad v javni socialno varstveni zavod z dne 23.12.2010 se je spremenil člen, ki govori o nalogah CE. CE ima naslednje naloge:

1. odloča na prvi stopnji v zvezi s pravicami državljanov Evropske unije iz zavarovanja za starševsko varstvo in o pravicah do družinskih prejemkov v skladu s pooblastilom ministra, pristojnega za družino;
2. sodeluje pri dograditvi informatizacije CSD in izdeluje analize;
3. kontrolira podatke v informacijskem sistemu v zvezi z odločanjem po prvi alineji tega odstavka, opozarja na nepravilnosti in pripravlja statistična poročila.

V letu 2010 je CE dobila dodatno nalogo izvajanja svoje dejavnosti, in sicer tudi v primerih, nastalih na podlagi bilateralnih sporazumov. Na 72. kolegiju ministra dne 13.09.2010 je bilo pod **AD 6. 6-1/2010 sprejeto:**

Kolegij ministra je v povezavi z imenovanjem organa za zvezo za področje starševskega varstva in družinskih prejemkov v **bilateralnih sporazumih** o socialnem zavarovanju potrdil naslednje: Centralna enota za starševsko varstvo in družinske prejemke, CSD Ljubljana Bežigrad bo izvajala svojo dejavnost tudi v primerih, nastalih na podlagi bilateralnih sporazumov. V bilateralnih sporazumih, ki se bodo sklepali v prihodnje, se Centralna enota za starševsko varstvo in družinske prejemke, CSD Ljubljana Bežigrad, predvidi kot **organ za**

zvezo za področje starševstva in družinskih prejemkov. Za že sklenjene bilateralne sporazume, ki se popravljajo ali se bodo popravljali Slovenija predlaga, da se kot organ za zvezo za področje starševstva in družinskih prejemkov navede Centralna enota za starševsko varstvo in družinske prejemke, CSD Ljubljana Bežigrad. O vseh aktivnostih v povezavi z omenjenim imenovanjem mora služba za mednarodno sodelovanje in evropske zadeve redno seznanjati tudi strokovni sodelavki na direktoratu za družino.

Na podlagi 2. člena Administrativnega dogovora o izvajanju Sporazuma med Republiko Slovenijo in Črno goro o socialnem sporazumu (<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlmpid=201152>) je organ za zvezo v RS za denarna nadomestila za čas porodniškega dopusta in starševsko nadomestilo CE, CSD Ljubljana-Bežigrad.

CE svoje naloge opravlja v skladu z novima koordinacijskima uredbama - osnovna uredba, Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta o koordinaciji sistemov socialne varnosti (v nadaljevanju Uredba (ES) št. 883/2004) ter izvedbena uredba, Uredba (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (v nadaljevanju Uredba (ES) št. 987/09).

Osnovna uredba in njena izvedbena uredba veljata za državljane EU in državljane tretjih držav, kar je urejeno v Uredbi (ES) št. 1231/2010 Evropskega parlamenta in sveta o razširitvi uporabe uredb (ES) št. 883/2004 in (ES) št. 987/2009.

V Švici so uredbi (ES) št. 883/2004 in (ES) št. 987/2009 začeli veljati šele 1.4.2012, v državah evropskega gospodarskega prostora (Norveška, Islandija, Lihtenštajn) pa s 1.6.2012.

CE je v letu 2013 izvajala zgoraj navedene naloge. Obseg izvajanja posamezne naloge je bil različen, nekatere so bile v določenem obdobju intenzivnejše, bolj poudarjene kot druge. Na to vplivajo spremembe v zakonodaji, gibanje števila zaposlenih v drugih državah članicah EU itd.

III.B.1 Odločanje o pravicah državljanov EU iz zavarovanja za starševsko varstvo in o družinskih prejemkih

Na podlagi pooblastila ministra št. 025-001/03 z dne 17.12.2002, izdanega CSD Ljubljana Bežigrad, CE od 01.05.2004 dalje, po vstopu Republike Slovenije v EU, opravlja naloge v zvezi z odločanjem o pravicah državljanov Evropske unije iz zavarovanja za starševsko varstvo in pravicah do družinskih prejemkov na prvi stopnji, skladno z Zakonom o starševskem varstvu in družinskih prejemkih in Uredbo (EGS) št. 1408/71, 574/72 in tudi 859/03. Slednja širi veljavnost Uredbe (EGS) št. 1408/71 na državljane tretjih držav.

S 01.05.2010 se o pravicah iz zavarovanja za starševsko varstvo in o pravicah do družinskih prejemkov (samo za državljane EU) odloča skladno z Uredbo (ES) št. 883/2004, Uredbo (ES) št. 987/2009 ter Uredbo (ES) št. 1231/2010.

V sklop te naloge sodi:

- vodenje upravnih postopkov in odločanje o pravicah do družinskih prejemkov in o pravicah iz zavarovanja za starševsko varstvo za državljane EU,
- izdajanje potrdil iz uradne evidence na predpisanem obrazcu E 411, E 405, E117
- pridobivanje podatkov na obrazcih E 407, E 404, E 402, E401, E 104 in E 001 od pristojnih institucij v RS in posredovanje le-teh pristojnim nosilcem za izplačilo družinskih dajatev v drugih državah članicah EU oziroma strankam,
- posredovanje informacij strankam glede postopka pridobivanja in potrjevanja obrazcev serije E 400 in glede uveljavljanja pravic,
- sodelovanje s pristojnimi nosilci v drugih državah članicah,
- vodenje evidenc.

III.B.1.1 Vodenje upravnih postopkov in odločanje o pravicah

CE je v času od 01.01.2013 do 31.12.2013 vodila 452 upravnih postopkov na zahtevo stranke, in sicer za pravice:

Tabela št. 1: Število obravnavanih pravic na zahtevo stranke

PRAVICA	OBRAVNAVANIH	UGODENIH
OTROŠKI DODATEK	335	115 (77 razlik)
DODATEK ZA VELIKO DRUŽINO	56	11 (4 razlike)
STARŠEVSKI DODATEK	3	2 razliki
STARŠEVKO VARSTVO	58	40

Po uradni dolžnosti je v času od 01.01.2013 do 31.12.2013 CE vodila 30 upravnih postopkov za naslednje pravice:

Tabela št. 2: Število obravnavanih pravic po uradni dolžnosti

PRAVICA	OBRAVNAVANIH	UGODENIH
OTROŠKI DODATEK	4	1
DODATEK ZA VELIKO DRUŽINO	26	23 (17 razlik)

Določitev zastaralnega roka

Do sedaj so se vsem tujim državljanom, ki opravljajo dejavnost v smislu Uredbe (ES) št. 883/2004 v Republike Slovenije, priznale pravice do družinskih prejemkov od vstopa Slovenije v Evropsko unijo (od 01.05.2004 dalje).

Ker slovenska zakonodaja v 347. členu OZ določa, da občasne terjatve (terjatve občasnih dajatev, ki dospevajo letno ali v določenih krajših časovnih presledkih) zastarajo v treh letih od zapadlosti vsake posamezne dajatve, je bilo na sestanku z MDDSZ dogovorjeno, da se upošteva 3-letni zastaralni rok.

Odstop vlog v druge države članice EU zaradi primarne nepristojnosti Slovenije

Prejete vloge, za katere CE ni bila primarno pristojna za odločitev o pravici do družinskih dajatev, je CE do začetka veljavnosti Uredbe (ES) št. 883/2004 zavrnila z negativno odločbo zaradi primarne nepristojnosti.

Skladno z Uredbo (ES) št. 883/2004 pa se morajo zahtevki odstopiti pristojnemu nosilcu v državi članici, katere zakonodaja se uporablja prednostno. Člen 68(3)(a) Uredbe (ES) št. 883/2004 namreč določa, da zahtevk za družinske dajatve, ki je vložen pri pristojnem nosilcu v državi članici, katere zakonodaja se ne uporablja kot prednostna pravica, le-ta nemudoma posreduje pristojnemu nosilcu v državi članici, katere zakonodaja se uporablja prednostno.

Na podlagi zgoraj navedenega člena CE ne izdaja več negativnih odločb zaradi primarne nepristojnosti Slovenije, temveč vlogo odstopimo tuji instituciji, ki je pristojna za odločitev o pravici do družinskih dajatev. Zaradi nekompatibilnosti naših vlog z vlogami drugih držav CE odstopa fotokopijo vloge z ustreznim dopisom z obrazložitvijo. Skladno s členom 68(3)(a) Uredbe stranke obveščamo o odstopu.

Izplačevanje na tuj TRR in povračila med državami

1. Nakazila na tuj TRR

V Sloveniji je potrebno urediti možnost nakazovanja dajatev na tuje TRR. Možnost vnosa tujih bančnih računov v ISCS D sistemu ni vzpostavljen. 88. člen Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo znotraj Skupnosti z naslovom »Nakazila denarnih zneskov, izplačljivih po tej uredbi, iz ene države članice v drugo« govori, da kadar to pride v poštev, se nakazila denarja, ki jih je treba opraviti v skladu s to uredbo, izvedejo v skladu z ustreznimi sporazumi, ki veljajo med državama članicama v času nakazila. Kadar med dvema državama članicama takega sporazuma ni, pristojni organi v omenjenih državah oziroma organi, odgovorni za mednarodna plačila, sporazumno določijo ukrepe, ki so potrebni za izvedbo teh nakazil.

V zvezi z nakazovanjem družinskih dajatev na tuje račune je CE (pristojni nosilec za izvajanje starševskega varstva in družinskih dajatev skladno z uredbama o koordinaciji sistemov socialne varnosti) do sedaj upravičenca zaprosila, da v kolikor so v Sloveniji še zaposleni (ponovno) odprejo slovenski bančni račun z namenom prejema družinskih dajatev. Informacijski sistem ISCS D namreč ne omogoča, da bi se nakazilo izvedlo na tuj račun, kar pa ni skladno s pravili EU.

Vzpostavitev avtomatskega sistema v prihodnje ni smotrna, zato naj bi bil vzpostavljen sistem, kot je že v veljavi za vojne veterane.

V kolikor ponovno odprtje slovenskega bančnega računa ni smotrno, mogoče, CE upošteva tuj bančni račun upravičenca. Po navodilih MDDSZ se preko sistema ISCS D izvrši plačilo družinskih dajatev v obliki funkcionalne na TRR CSD Ljubljana Bežigrad, ki denar vrne v proračun, nato pa MDDSZ nakaže družinske dajatve stranki na tuj TRR.

2. Povračila med pristojnimi nosilci drugih držav članic

Države članice zahtevajo povračilo preveč oz. narobe izplačanih družinskih dajatev od CE kot pristojnega nosilca. V preteklih letih se je namreč dogajalo, da so države članice izplačevale družinske dajatve kot primarno pristojne, čeprav so bile le sekundarno pristojne (za izplačilo razlike).

Ker lahko v skladu z Uredbo (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 in Uredbo (ES) št. 987/09 Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 države članice zahtevajo povračilo neupravičeno izplačanih dajatev, je bilo potrebno vzpostaviti sistem, ki bi omogočal nakazovanje in sprejemanje preplačil na evropski ravni, kar izhaja iz 111. člena (drugi in tretji odstavek) Uredbe (EGS) 574/72 »**Povračilo neupravičeno izplačanih dajatev nosilcu socialne varnosti in terjatve ustanov, ki nudijo denarno pomoč**« ter 72. člena (prvi odstavek) Uredbe (ES) 987/2009 »**Neupravičeno izplačane dajatve**«.

Glede upravičenosti do družinskih dajatev obstojijo različne situacije, ki se tekom časa tudi spreminjajo in s tem se spreminja tudi pristojnost (primarna ali sekundarna) držav za izplačevanje družinskih dajatev. Iz tega razloga prihaja do primerov, ko prva država članica od druge države zahteva povračilo zneskov, ki jih je izplačala upravičencu, čeprav je bila pristojna druga država.

Povračilo preplačila drugim državam poteka na enak način, kot je bilo dogovorjeno za izplačila družinskih prejemkov na tuje račune. CE pripravi seznam, ki se obdela na MDDSZ, povračila preveč izplačanih zneskov pa se izvajajo dvakrat letno. V primeru pritiska več držav se bo razmislilo o možnostih povračila večkrat letno.

- ◆ V primerih, ko je **Slovenija, kot sekundarno pristojna država**, družinske dajatve izplačevala v celoti, medtem ko bi morala izplačati le morebitno razliko, terja neupravičeno izplačane zneske nazaj od primarno pristojne države članice. CE glede na razpoložljivo dokumentacijo od držav članic zahteva povračilo neupravičeno izplačanih zneskov.

Neupravičeno izplačani zneski s strani Slovenije se terjajo za vsa leta nazaj (oziroma od vstopa Slovenije v Evropsko unijo – 01.05.2004). V primeru, da ima primarno pristojna država članica določen zastaralni rok za povračilo terjatev med državami članicami in tako ne bo pripravljena povrniti določenih denarnih sredstev, CE rok, ki ga bo posamezna država članica navedla, v nadaljnje upošteva.

Finančna sredstva, ki se zahtevajo od posamezne države članice, se nakazujejo v proračun, v skladu z navodili Direktorata za družino in Ministrstva za finance. Ker je to obsežen projekt, ga je CE do 31.10.2012 izvajala postopoma glede na kadrovske zmogljivosti.

Zaradi preobsežnosti projekta, kadrovske stiske, povečanega obsega dela zaposlenih na CE smo zaradi interesa po povračilu denarnih sredstev na tem področju dela v dogovoru z MDDSZ zaposlili javnega delavca.

Skladno s 66. členom izvedbene uredbe Slovenija zahteva povračila od organa za zvezo tiste države članice, v kateri je oseba zaposlena, razen za zadeve, za katere že vodimo postopke. Kadar iz obrazcev E 411, iz dokumentacije, ki jo je posamezna stranka dostavila CE in iz

poizvedb CE ni razvidno, katera tuja država je pristojna za izplačilo družinskih dajatev, se informacija poskuša pridobiti od stranke. Če stranka CE ne posreduje informacije, CE dopis z zahtevkom o povračilu pošlje vsem državam članicam EU.

O dopisih oziroma o zahtevah za povračilo družinskih dajatev drugim državam članicam EU CE ne obvešča posameznih strank, saj gre pri povračilih za postopek med nosilci.

- ◆ Kadar je sekundarno pristojna država članica družinske dajatve neupravičeno izplačevala v celoti, čeprav bi jih morala izplačevati **Slovenija kot primarno pristojna država**, sekundarno pristojna država od Republike Slovenije terja neupravičeno izplačani znesek. V primeru, da vloga v Sloveniji ni bila vložena, Slovenija pozove stranko za podatke, ki jih potrebuje za izračun družinskih prejemkov. Če podatkov od stranke ne pridobi, od tuje institucije zahteva vse podatke in dokumente, ki so potrebni za izdajo odločbe oziroma za ugotovitev točnega zneska, do katerega bi bila stranka upravičena, če bi v Sloveniji vložila vlogo. Znesek do katerega bi bila stranka upravičena, se nakaže pristojni instituciji, hkrati pa se pošlje instituciji tudi obvestilo o plačilu.

Ko Slovenija finančna sredstva nakaže tuji instituciji, se strank o tem ne seznanja, saj gre tudi tu za postopek med nosilci posameznih držav članic.

Tudi v primeru, ko so tuje države neupravičeno izplačevale družinske dajatve in terjajo od Slovenije povračilo družinskih dajatev, se upošteva 3-letni zastaralni rok.

Nova klasifikacijska številka

Za potrebe knjiženja izterjav se je na CE odprla nova klasifikacijska številka 477 – terjatve države (terjatev druge države, terjatev Slovenije).

Določanje pristojne države članice za izplačevanje družinskih dajatev v primeru razvezanih zakoncev (oziroma oseb, katerih izvenzakonska skupnost je razpadla)

Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta o koordinaciji sistemov socialne varnosti (v nadaljevanju: Uredba) v 67. členu določa, da je oseba upravičena do družinskih dajatev v skladu z zakonodajo pristojne države članice, tudi za družinske člane, ki stalno prebivajo v drugi državi članici, kakor da bi prebivali v prvi državi članici.

Uredba v 1. odstavku 1. člena določa, da »družinskih član« pomeni vsako osebo, ki je opredeljena ali priznana za člana družine ali za člana gospodinjstva z zakonodajo, po kateri se zagotavljajo dajatve. Če pa se po zakonodaji, ki se uporablja v skladu s 1. odstavkom, oseba šteje za družinskega člana ali člana gospodinjstva samo, če živi v istem gospodinjstvu kot zavarovana oseba, velja ta pogoj za izpolnjen, če osebo pretežno vzdržuje zavarovana oseba.

Iz sodbe sodišča Evropske unije v sodbi *Romana Slanina* (Zadeva C-363/08) z dne 26.11.2009 izhaja, da je potrebno **pri določanju primarne pristojnosti države za izplačilo družinskih dajatev upoštevati zaposlitev oziroma opravljanje dejavnosti obeh (razvezanih) staršev**.

Upoštevanje zaposlitve obeh biološki staršev v primeru razveze

1. Otrok s prebivanjem v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: RS) je dodeljen enemu od staršev (npr. materi), ki je nezaposlen v RS, drugi starš (npr. oče) pa je zaposlen v Avstriji (v nadaljevanju: AT), preživnina je določena. Glede na zgoraj navedeno se šteje, da je otrok »družinski član« pri očetu, zato je AT primarno pristojna¹ za izplačevanje družinskih dajatev (npr. otroški dodatek). Družinske dajatve (npr. otroški dodatek) mora eden od staršev uveljavljati pri krajevno pristojnem nosilcu v AT.

Če CSD ob prejemu vlog za uveljavitev pravic do družinskih prejemkov (vsi izvozljivi² družinski prejemki), ki jih uveljavlja starš, kateremu je bil otrok (s prebivanjem v RS) zaupan v vzgojo in varstvo, izve oziroma ugotovi, da je eden od staršev zaposlen v drugi državi članici EU, drugi od staršev pa v RS ni zaposlen, je potrebno Centralni enoti za starševsko varstvo in družinske prejemke takšno vlogo odstopiti (RS je sekundarno pristojna država).

2. Otrok s prebivanjem v RS je zaupan v vzgojo in varstvo enemu od staršev (npr. materi), ki je zaposlen v AT, drugi starš (npr. oče) pa je zaposlen v RS, preživnina je določena. V tem primeru je skladno z Uredbo RS primarno pristojna država, zato mora mati na krajevno pristojnem CSD vložiti vlogo za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev (za otroški dodatek).

Zaradi spremenjenega načina določanja primarno pristojne države članice pri nekaterih primerih prihaja do zamika pri vlaganju zahtevkov. Pri določanju začetka upravičenosti (skladno z načelom kontinuitete zagotavljanja družinskih prejemkov) je zato ob predložitvi potrdila o neprejetanju družinskih dajatev v sekundarno pristojni državi članici potrebno upoštevati vse okoliščine posameznega primera.

Upoštevanje zaposlitve novega partnerja (biološkega) starša, kateremu je otrok dodeljen v vzgojo in varstvo

Otrok s prebivanjem v RS je dodeljen enemu od staršev (npr. materi), ki je nezaposlen v RS, drugi starš (npr. oče) je zaposlen v AT, preživnina je določena; mati začne živeti z novim partnerjem, ki opravlja dejavnost v RS. Ker se po slovenski zakonodaji novi partner matere šteje za »družinskega člana« mame in otroka, jih je treba šteti za novo družino in upoštevati zaposlitev znotraj te družine. RS je država stalnega (dejanskega) prebivališča otroka in država zaposlitve novega partnerja, zato je RS primarno pristojna država za izplačilo družinskih dajatev.

O pravic do družinskih dajatev odloča krajevno pristojen CSD.

Ker je biološki oče zaposlen v AT, je AT sekundarno pristojna država za dodelitev morebitne razlike družinskih dajatev.

III.B.1.2 Preprečevanje dvojnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja pri odločanju o pravic do starševskega dodatka

Slovenske državljanke, ki opravljajo dejavnost / so zaposlene (v nadaljevanju zaposlene) v drugi državi članici EU in katerih zakonci / izvenzakonski partnerji (v nadaljevanju partnerji) so zaposleni v Sloveniji, so v drugi državi članici v primeru materinstva upravičene do nadomestila iz zavarovanja za materinstvo za dobo po njihovi nacionalni zakonodaji.

V nekaterih državah članicah se nadomestilo za materinstvo (porodniško nadomestilo) iz naslova zavarovanja izplačuje krajši čas (npr. 2 ali 3 mesece od rojstva otroka), nato pa mati prejema neke vrste dodatek za vzgojo in varstvo otroka, ki ne izvira iz zavarovanja, ampak spada med družinske dajatve. V skladu z Uredbo (ES) št. 883/2004 je potrebno pri družinskih dajatvah upoštevati pravila primarne oziroma sekundarne pristojnosti posamezne države članice.

Kadar se v zgoraj navedenem primeru v drugi državi članici po poteku izplačevanja nadomestila za materinstvo preide na izplačevanje zgolj družinskih dajatev, je v skladu z Uredbo (ES) št. 883/2004 Slovenija zaradi zaposlitve partnerja primarno pristojna država za izplačilo družinskih dajatev, torej za izplačilo starševskega dodatka in vseh drugih izvozljivih družinskih dajatev.

Ker so vlagatelj/ce še vedno zaposlene v tujini in so tam v večini primerov že pokojninsko in invalidsko zavarovane, morajo centri za socialno delo v vseh primerih, ko obstaja sum, da je upravičenec/ka do starševskega dodatka v drugi državi članici EU že pokojninsko zavarovana, od CE pridobiti informacijo o vključenosti v pokojninsko in invalidsko zavarovanje v drugi državi članici EU. CE bo informacijo zahtevala od pristojne institucije v tujini, odgovor pa bo posredovala pristojnemu centru za socialno delo. Če je to zavarovanje v tujini že urejeno, centri za socialno delo upravičenke do starševskega dodatka ne bodo prijavili v pokojninsko zavarovanje, saj po Uredbi ne sme prihajati do podvajanja zavarovanja v dveh državah. Za preprečitev vključitve v zavarovanje morajo centri za socialno delo kontaktirati RAIS, ki bo v sistemu ISCS2 ročno uredil, da prispevki ne bodo plačani.

Za pravilno postopanje CSD-jev je CE pripravila okrožnico, ki jo je MDDSZ dne 19.10.2012 poslal CSD-jem.

III.B.1.3 Dograditev sistema ISCS2 za odločanje CE

Ker mora CE pri ugotavljanju upravičenosti do družinskih dajatev poleg nacionalne zakonodaje upoštevati tudi Uredbo (ES) št. 883/2004, je sistemski operater dogradil ISCS2 za potrebe CE.

Sistem je začasno prilagojen tako, da je omogočeno vodenje postopkov na podlagi sekundarne pristojnosti. Sistem izračuna višino otroškega dodatka, do katerega bi bila stranka upravičena v Republiki Sloveniji, kot če bi bila primarno pristojna država. V Excelovi tabeli nato CE izračunani višini otroškega dodatka ročno prišteje še morebitne druge družinske dajatve, do katerih je stranka upravičena v Republiki Sloveniji. Od vsote družinskih dajatev, do katerih je stranka upravičena v Sloveniji, se nato ročno odšteje znesek dajatev, ki jih je stranka prejela v primarno pristojni državi članici. Sistemski izpis odločb na podlagi sekundarne pristojnosti zaenkrat ni mogoč, ravno tako v sistemu ni viden končni znesek izplačanih dajatev, saj se v sistemu postopek zaključi kot sklep in ne kot odločba. Zaradi

boljše sledljivosti CE med opombe zapiše, da gre za sekundarno odločanje in znesek izplačanih dajatev.

Kot sekundarno pristojni izplačujemo le razliko. Omogočeno je odločanje za nazaj, izplačilo pa se preko individualnih zaprosil izvaja preko MDDSZ. V prihodnosti je načrtovana bolj obširna prilagoditev sistema, ki pa je odvisna od razpoložljivih finančnih sredstev.

III.B.2 Izmenjava in posredovanje informacij na obrazcih serije E 400, obrazcu E 001 ter obrazcu E 104.

Obsega posredovanje informacij strankam na delu v tujini, referentom na centrih za socialno delo, pristojnim nosilcem za izplačilo družinskih dajatev v drugih državah članicah EU in delodajalcem, glede postopka pridobivanja in potrjevanja obrazcev serije E 400, zaradi uveljavljanja pravic do družinskih dajatev (najpogosteje je to otroški dodatek) v državi zaposlitve, kakor tudi glede uveljavljanja posameznih pravic po ZSDP v RS. Pretežno gre za telefonsko posredovanje informacij, nekaj jih je tudi v pisni obliki (zajeta so v nadaljevanju poročila, ki se nanaša na vprašanja in odgovore, del informacij pa je posredovanih tudi strankam osebno na CE).

Poleg izdaje potrdil na predpisanih obrazcih E 411 (glej naslednjo točko poročila), CE sodeluje tudi pri izmenjavi podatkov oziroma pridobivanju potrdil na ostalih obrazcih serije E 400, obrazcu E 001 ter obrazcu E 104. CE kot pristojni nosilec za družinske dajatve v RS je dolžna nuditi pomoč pri pridobivanju potrdil na predpisanih obrazcih ne glede na to, da izdaja potrdil na teh obrazcih ni v njeni pristojnosti, saj ne vodi uradne evidence o dejstvih, ki se zahtevajo na teh potrdilih. Kadar to zahteva stranka oziroma pristojni nosilec v drugi državi članici EU zaradi uveljavljanja pravic do družinskih prejemkov oziroma dajatev za materinstvo v drugih državah članicah oziroma ko sama CE potrebuje ustrezne podatke za odločanje o pravici, mora CE poskrbeti za pridobivanje oziroma izmenjavo podatkov tudi na naslednjih obrazcih:

- **obrazec E 401** – Potrdilo o sestavi družine za dodelitev družinskih dajatev,
- **obrazec E 402** – Potrdilo o nadaljevanju študija za dodelitev družinskih dajatev,
- **obrazec E 404** – Zdravniško potrdilo za dodelitev družinskih dajatev,
- **obrazec E 405** – Potrdilo o seštevku zavarovalnih dob, dob zaposlitve ali samozaposlitve ali o zaporedni zaposlitvi v več državah članicah med datumi zapadlosti plačil v skladu z zakonodajo teh držav
- **obrazec E 407** – Zdravniško potrdilo za dodelitev posebnih družinskih dajatev ali povečanih družinskih dajatev za telesno ovirane in duševno motene otroke,
- **obrazec E 001** – Zahtevek za posredovanje informacij na podlagi 84. člena Uredbe 1408/71,
- **obrazec E 104** – Potrdilo o seštevanju zavarovalnih dob, dob zaposlitve ali dob prebivanja.

III.B.2.1 Opravljanje materialnih dejanj po javnem pooblastilu - Izdaja potrdil iz uradne evidence na obrazcu E 411

Naloga obsega:

- sprejem zahtevkov za informacije o upravičenosti do družinskih dajatev v državi članici, kjer imajo družinski člani prebivališče na obrazcu E 411, neposredno od strank (zagotavljanje v času uradnih ur ali po pošti),
- preverjanje na ZZS (e-poizvedbe) ali preko ISCS, s katerim se pridobi zavarovalno podlago partnerja osebe, zaposlene v drugi državi članici EU, na podlagi katere se določi primarna ali sekundarna pristojnost Slovenije za izplačilo družinskih dajatev,
- priprava dopisov strankam ter pristojnim nosilcem v drugih državah članicah,
- postopek potrjevanja oziroma izdaje potrdil na obrazcu E 411,
- vodenje evidence (program OPIS),
- administrativna opravila (sprejem in odprava pošte, vodenje rokovnika, fotokopiranje seznamov in izdanih potrdil, vodenje tekoče zbirke dokumentarnega gradiva...),
- posredovanje informacij (pisnih in po telefonu) strankam glede izpolnjevanja zahtevka za izdajo potrdila, načina pridobivanja potrdila E 411.

Namen obrazca E411

Obrazec E 411 je ena od prilog k vlogi za uveljavitev pravice do družinskih dajatev v državi članici EU, v kateri je zaposlen eden ali oba od staršev, njegovi družinski člani pa imajo prebivališče v Republiki Sloveniji. Z njim se pristojnemu nosilcu za izplačilo družinskih dajatev v državi zaposlitve posredujejo informacije o upravičenosti do družinskih dajatev v državi prebivališča družinskih članov, obdobje prejemanja in višina družinskih dajatev ali informacije, da niso upravičeni do družinskih dajatev in zakaj ne, ali informacije, da zahteva za uveljavitev družinskih dajatev v državi prebivališča družinskih članov ni bila vložena. Z obrazcem E 411 se informacije o upravičenosti do družinskih dajatev v Republiki Sloveniji posredujejo tudi pristojnim nosilcem v drugih državah članicah za njihove državljane, zaposlene v Republiki Sloveniji.

Obrazec E 411 se izdaja za potrebe uveljavljanja pravice do družinskih prejemkov oziroma razlike do družinskih prejemkov v drugi državi članici EU. Na obrazec se vpisuje vse zneske izvzljivih pravic: otroškega dodatka, dodatka za veliko družino, starševskega dodatka, dodatka za nego otroka ter delnega plačila za izgubljen dohodek.

Obrazci E 411 so izdani pretežno na zahtevo stranke, nekaj pa na zahtevo pristojnega nosilca v drugi državi članici. Število vloženih zahtev po pošti je še vedno večje kot število osebno vloženih zahtev.

Izdaja potrdil je zamudna, saj se vsi podatki v potrdila vpisujejo ročno iz ISCS sistema (izdaja potrdil ni podprta v ISCS sistemu, s tem pa tudi ni vzpostavljena evidenca izdanih potrdil).

Evidenca vlagateljev zahtev za izdajo obrazcev E 411 je deloma vodena računalniško (s pomočjo programa OPIS – evidenca sprejemne pisarne), deloma pa ročno (mesečna poročila o delu).

Od dne 01.01.2011 dalje je CE začela na obrazce E 411 vpisovati valorizirane družinske prejemke.

Število potrjenih obrazcev E 411

Od 01.01.2013 do 31.12.2013 je bilo potrjenih **6.872** potrdil na obrazcu E 411, kar je za 2.275 več potrjenih obrazcev kot v letu 2012 (vir podatkov so mesečna poročila o delu). Število rešenih zahtev je višje od števila evidentiranih novih zadev zato, ker nekateri vlagatelji v posameznem obdobju večkrat vložijo zahtevo za potrdilo obrazca E 411 ter zato, ker stranke priložijo v potrditev več obrazcev hkrati.

Projekt EESSI.SI

Namen projekta EESSI.SI je vključitev slovenskih institucij socialne varnosti v elektronsko izmenjavo podatkov z institucijami drugih držav članic, ki se načrtuje in vzpostavlja znotraj krovne evropske potrebne infrastrukture Skupnosti, to je EESSI (elektronska izmenjava informacij socialne varnosti). S tem bodo zagotovljene informacijske podlage za implementacijo Uredbe (ES) št. 883/2004 in Uredbe (ES) št. 987/2009.

Z implementacijo novih uredb se torej spreminja tudi poslovanje nosilcev socialnih zavarovanj, ki so doslej poslovali na podlagi papirnih obrazcev serije E in na podlagi slednjih so tudi zavarovanci držav članic uveljavljali svoje pravice. Z uveljavitvijo novih uredb se bodo torej ti obrazci nadomestili z elektronsko izmenjavo podatkov.

Glede na to, da vse države članice nimajo enakih tehničnih možnosti, lahko vsaka država članica, skladno s 1. odstavkom 95. člena Uredbe (ES) št. 987/2009, uveljavlja prehodno obdobje za elektronsko izmenjavo podatkov, kot je določeno v členu 4(2) izvedbene uredbe. Prehodno obdobje ni daljše od 24 mesecev od dneva začetka veljavnosti izvedbene uredbe.

Namenski cilj projekta EESSI je, da nosilci socialnega zavarovanja, ki delajo na področju socialne varnosti pri svojem poslovanju z nosilci v drugih državah članicah pri izmenjavi podatkov zamenjajo papirni sistem z elektronskim poslovanjem, v ta namen pa bo potrebna izgradnja in vključitev v projekt EESSI, s čimer bo:

- hitrejša izmenjava podatkov s partnerji v drugih državah članicah Evropske unije;
- strankam olajšano uveljavljanje pravic v tujini;
- zmanjšano število goljufij;
- avtomatizirano izračunavanje statistike;
- zmanjšanje administrativnih stroškov;
- povečanje učinkovitosti.

Prenehala se bo izdaja papirnih obrazcev serije E, ki se bodo nadomestili s papirnimi SED-i ali pa SED-i v spletnem vmesniku. Trenutno se razvija že 3. različica SED-ov. Ker SED-i še niso pripravljeni, na CE še vedno uporabljamo stare E obrazce.

Vodja CE in sistemski administrator se redno udeležujeta skupine EESSI.SI. Potekajo še zadnji pregledi prireditve tokov institucijam, določitev pomembnosti tokov, prireditvev tokov kategorijam ter prevodi.

Spletna aplikacija WEBIC

Na CE bomo za izmenjavo uporabljali predpripravljeno spletno aplikacijo WEBIC, ki bo nadomestila klasično pošto kot kanal za prejemanje in odpošiljanje SED-ov.

Program WEBIC se bo implementiral v nacionalni sistem vsem tistim, ki ne bodo razvili svojega sistema. Spletna aplikacija WEBIC, ki jo je programiral SIEMENS, je trenutno v fazi testiranja. Trenutno je v testiranju že verzija WEBIC 3.0. Testira ga 6 držav, in sicer: Nizozemska, Italija, Avstrija, Nemčija, Finska in Bolgarija.

Šest testnih držav je ves čas testiranja poročalo tako o pomanjkljivih funkcionalnostih kot tudi o velikem številu napak. Izvajalec se je trudil z odpravo pomanjkljivosti, Sekretariat in Komisija pa sta tudi poskušala v okviru možnega ugoditi zahtevam. To je privedlo do prave poplave novih verzij in popravkov in vzpostavitve sistema je postala neobvladljiva. Zato je Usmerjevalni odbor, ki je nadomestil Task Force, uvedel organiziran pristop k spremembam: vnaprej določeni datumi novih verzij z natančno določenimi novimi funkcionalnostmi, čemur sledi trimesečno stabilizacijsko obdobje, po tem času pa je izdelek v produkciji.

Pri vzpostavitvi sistema EESSI je prišlo do zamika. Do junija 2013 so javili mirovanje, rok za vzpostavitev sistema pa je podaljšan vsaj do avgusta 2015. Po vzpostavitvi sistema bo nastopil 24 mesečni rok za prilagoditev sistema držav članic EU, ki bodo sistem uporabljale v praksi.

RS zagovarja stališče, da morajo biti vzpostavljeni sistemi stabilni in dokončni, preden se vključujejo države članice.

Vodja, pravnice in sistemski administrator so prejeli gesla, s katerim dostopajo do spletnih strani o informacijah o WEBICU. Na MJU-ju bodo za CE naredili uporabniške račune za dostop do spletne aplikacije WEBIC.

Simulacija OD za potrebe obrazca E 411

Zaradi uveljavitve Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev in posledično zelo kompleksnega sistema za izračun zneska upravičenosti do pravice do otroškega dodatka, simulacija od 1.1.2012 dalje ni več mogoča.

V primeru, da stranke v Sloveniji, kljub primarni pristojnosti niso vložile vloge za uveljavitev pravic iz javnih sredstev s katero bi uveljavile pravico do otroškega dodatka, obrazcu priložimo tabelo z višinami otroških dodatkov. Sekundarno pristojna država članica bo tako pri izplačilu razlike odštela določen znesek slovenskega otroškega dodatka iz tabele ne glede na to, da ga stranka v resnici ni prejela.

Simulacije za pretekla leta (za obdobja od 01.05.2004 do 31.12.2011) še lahko izvajamo. Ker simulacija v ISCSID ni podprta, jo izvajamo ročno. V letu 2012 smo na CE izvedli 17 simulacij izračuna otroškega dodatka.

Izpolnjevanje obrazca E 411 v primeru razpada izvenzakonske skupnosti

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04 – UPB 1, 101/07 – Odl. US, 122/07 – Odl. US) v 12. členu določa, da ima dalj časa trajajoča življenjska skupnost moškega in ženske, ki nista sklenila zakonske zveze, zanju enake pravne posledice po tem

zakonu, kot če bi sklenila zakonsko zvezo, če ni bilo razlogov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna; na drugih področjih pa ima taka skupnost pravne posledice, če zakon tako določa. Če je odločitev o pravici ali dolžnosti odvisna od vprašanja obstoja življenjske skupnosti iz prejšnjega odstavka, se o tem vprašanju odloči v postopku za ugotovitev te pravice ali dolžnosti. Odločitev o tem vprašanju ima pravni učinek samo v stvari, v kateri je bilo to vprašanje rešeno.

Ker zunajzakonska skupnost ni pravno registrirana skupnost, zakon ne določa posebnega dokazila o njenem obstoju. Če je odločitev o pravici ali dolžnosti odvisna od vprašanja obstoja zunajzakonske skupnosti, se o tem vprašanju odloči v postopku za ugotovitev te pravice in dolžnosti kot o predhodnem vprašanju s pravnim učinkom le v tej stvari. Ker v primeru izpolnjevanja obrazca E411 ne gre za odločitev o pravici ali dolžnosti v smislu zgoraj navedenega, temveč za izpolnitev obrazca, MDDSZ meni, da zadostuje, da se od očeta in matere mladoletnega otroka pridobi izjavo o tem, ali med njima obstoji zunajzakonska skupnost ali ne.

Izpolnjevanje obrazca E411 v primeru razvezanih staršev oziroma osnovanja nove družine z novim partnerjem

V primeru, ko sta starša razvezana, pri potrjevanju obrazca in ugotavljanju primarne pristojnosti za izplačevanje družinskih dajatev, vedno upoštevamo status zaposlitve, v smislu Uredbe (ES) št. 883/2004, obeh bioloških staršev, ne glede na dejstvo, da sta razvezana.

V primeru, da en od razvezanih staršev, kateremu je otrok dodeljen v vzgojo in varstvo začne skupno življenje z novim partnerjem, pri potrjevanju obrazca in določanju primarne pristojnosti, upoštevamo status zaposlitve, v smislu Uredbe (ES) št. 883/2004, staršev, ki so osnovali novo družino in ki živijo skupaj z otrokom.

Upokojenci

Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta o koordinaciji sistemov socialne v 67. členu določa, da je oseba upravičena do družinskih dajatev v skladu z zakonodajo pristojne države članice, ki stalno prebivajo v drugi državi članici, kakor da bi stalno prebivali v prvi državi članici. Upokojenec pa je upravičen do družinskih dajatev v skladu z zakonodajo države članice, ki je pristojna za njegovo pokojnino. 68. člen Uredbe (ES) št. 883/2004 določa prednostna pravila v primeru, kadar se v istem obdobju za iste družinske člane dajatve dodeljujejo po zakonodaji več kot ene države članice. V primeru dajatev, ki jih izplačuje več kot ena država članica na različnih podlagah, imajo prednost pravice iz dejavnosti zaposlene ali samozaposlene osebe, zatem pravice iz prejemanja pokojnine in nazadnje pravice, pridobljene na podlagi stalnega prebivališča.

Zgoraj navedeno pomeni, da je v primeru, kadar en od staršev prejema pokojnino po predpisih druge države članice, drugi od staršev (oziroma partner) pa v državi stalnega prebivališča družinskih članov ne opravlja dejavnosti v smislu Uredbe (ES) št. 883/2004 niti ne prejema pokojnine (po zakonodaji države stalnega prebivališča), primarno pristojna za izplačevanje družinskih dajatev tista država članica, po zakonodaji katere prvi od staršev prejema pokojnino.

Oziroma, kadar je eden od staršev zaposlen v smislu Uredbe (ES) št. 883/2004 v drugi državi članici EU, drugi od staršev pa v državi stalnega prebivališča družinskih članov prejema

pokojnino (po zakonodaji države stalnega prebivališča), je primarno pristojna za izplačevanje družinskih dajatev tista država članica, po zakonodaji katere je prvi od staršev zaposlen v smislu Uredbe (ES) št. 883/2004.

Sprememba nekaterih zavarovalnih podlag

Z MDDSZ je bilo dogovorjeno da šifre 12, 104, 108 ter 110 štejemo za opravljanje dejavnosti, medtem ko šifri 100 in 103 ne štejemo za opravljanje dejavnosti v smislu Uredbe.

III.B.3 Informiranje CSD in občanov o izvajanju pravic po ZSDP

CE posreduje informacije ter odgovarja na vprašanja glede izvajanja Uredb.

Informiranje občanov obsega:

- posredovanje informacij, pojasnil CSD in občanom po telefonu ali osebno ali v pisni obliki kot odgovori na njihova vprašanja v zvezi z izvajanjem Uredb;
- posredovanje odgovorov na tehnična vprašanja v zvezi z uporabo ISCSO;
- vodenje evidence prejetih in odposlanih vprašanj.

Naloga se nanaša na posredovanje informacij, pojasnil oziroma odgovorov v zvezi z vsebinskimi vprašanji, vezanimi na področje pravic po ZSDP in Uredbah in deloma tudi na pomoč centrom pri reševanju tehničnih vprašanj vezanih na uporabo ISCSO v delu, ki podpira pravice po ZSDP.

Stanje vprašanj oziroma odgovorov je prikazano v tabeli 1. Upoštevajoč evidenco je bilo od 1.1.2013 do 31.12.2013 na CE prejetih skupaj 97 vprašanj. Realizirana so bila vsa vprašanja oz. odgovori.

Tabela št. 3: Število vprašanj, prejetih na CE in realiziranih odgovorov, glede na spraševalca, v obdobju od 1.1.2013 do 31.12.2013

VPRAŠANJA/ODGOVORI	REALIZIRANI ODGOVORI
OBČANOV	55
CSD/INSTITUCIJ	42
SKUPAJ	97

Spletna stran CSD Ljubljana Bežigrad

Spletna stran CSD Ljubljana Bežigrad zagotavlja dodatno možnost dostopa do obrazcev serije E 411, saj lahko stranka sama natisne potrebne obrazce, jih izpolni in posreduje na CE oziroma drugemu pristojnemu organu (šola, upravne enote,...). Spletna stran se redno vzdržuje ter po potrebi popravlja oz. optimizira. Aktualne strani na spletni strani so: seznam zaposlenih, obvestila, obrazci, navodila, povezave, zakonodaja. Objavljajo se aktualni dokumenti (poročilo o opravljenih nalogah na CSD, program dela CSD ter morebitni dodatni dokumenti po potrebah).

III.B.4 Naloge v zvezi z dograditvijo, delovanjem in kontrolo podatkov v ISCDs

Tabela št. 1. Število posegov na elektronskih predalih za CSD, po kategorijah v letu 2013:

	Dodani	Izbrisani	Reset gesla	Sprememba imena oz. priimka	Sprememba CSD	Poslani sezname predalov CSD
Število predalov	150	124	100	15	10	6

III.B.5 Druge naloge oziroma dejavnosti CE

1. Vodenje prejete in oddane pošte v programu OPIS in vodenje ter vzdrževanje tekoče zbirke dokumentarnega gradiva (nalogo opravlja pisarniški referent na CE). Redno vzdrževanje programa OPIS98 (naloga systemskega administratorja) obsega:
 - opravljanje rednih nadgradenj programa;
 - vzdrževanje baze.

CE uporablja navadne ovojnice namesto ZUP-ovskih ovojnic za pošiljanje potrdil, ki jih CE potrjuje na podlagi Uredbe 883/2004.

2. Vzdrževanje elektronskega predala gpcsd.ce@gov.si – zaradi omejenega prostora na strežniku, ki se nahaja na MJU, je potrebno iz predala brisati elektronsko pošto v rednih presledkih in opraviti arhiviranje. Vsa do sedaj prispela pošta je na voljo vodji enote in je arhivirana tako na strežniku kot tudi na zapisljivih CD-jih. Za to nalogo, kakor tudi za vzdrževanje spletne strani CSD Ljubljana Bežigrad: <http://www.csd-lj-bezigrad.si> skrbi systemski administrator.
3. Redno vzdrževanje računalniškega sistema na CE. Informatik opravlja osnovno administracijo strežnika (kreiranje map na strežniku, uporabniki, pravice do map na strežniku) in vzdrževanje delovnih postaj.
4. Sodelovanje z MDDSZ (Direktorat za družino in SMSEZ) glede tekočih problematik, s katerimi se srečuje CE ali MDDSZ.
5. Sodelovanje z RAIS-om glede dograditve sistema ISCD2 za potrebe CE.
6. Izvedba postopka za izdajo ponudbe za zaposlitev preko javnih del, izbira kandidata, mentorstvo.
7. Dopolnitev in ažuriranje spletne strani <http://www.csd-lj-bezigrad.si/CE.htm>

8. Aktivnosti, povezane z nemotenim delovanjem CE (na primer skrb za nabavo potrebnega pisarniškega materiala, za delovanje računalniške opreme, priprava mesečne evidence prisotnosti in odsotnosti zaposlenih, plana koriščenja dopustov in nadomeščanj,...).

PRAVNI VIRI

- *Zakon o socialnem varstvu* (Ur. l. RS, št. 3/07, 41/07 – popr.)
- *Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih* (Ur.l. RS, št. 110/2006-UPB2, 122/2007 Odl.US: U-I-11/07-45, 10/2008)
- *Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev* (Ur.l. RS, št. 45/2010)
- *Zakon o preprečevanju nasilja v družini* (Ur.l. RS, št. 16/2008)
- *Zakon o duševnem zdravju* (Ur.l. RS, št. 77/2008)
- *Odlok o denarni pomoči v Mestni občini Ljubljana* (Ur. l. RS št. 18/08)
- *Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerji* (Ur.l. RS, št. 69/2004-UPB1, 101/2007 Odl.US: U-I-328/05-12, 122/2007 Odl.US: U-I-11/07-45)
- *Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti* (Ur.l. RS, št. 110/2002, 56/2006 Odl.US: U-I-289/04-26)
- *Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb* (Ur.l. RS, št. 41/1983, 122/2007 Odl.US: U-I-11/07-45)
- *Zakon u uporabi slovenskega znakovnega jezika* (Ur.l. RS, št. 96/2002)
- *Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij* (Ur.l. RS, št. 110/2006-UPB1, 76/2008, 40/2009)
- *Zakon o kazenskem postopku* (Ur.l. RS, št., 32/2007-UPB4, 21/2008 Odl.US: U-I-96/06-13, 65/2008 Odl.US: U-I-328/04-22, 68/2008, 89/2008 Odl.US: U-I-25/07-43, 77/2009, 88/2009 Odl.US: Up-3871/07-26, U-I-80/09-26, 109/2009 Odl.US: U-I-46/08-20, 29/2010 Odl.US: U-I-50/09-18, Up-260/09-17)
- *Zakon o prekrških* (Ur.l. RS, št. 3/2007-UPB4, 29/2007 Odl.US: U-I-56/06-31, 58/2007 Odl.US: U-I-34/05-9, 16/2008 Odl.US: U-I-414/06-7, 17/2008 (21/2008 popr.), 108/2009, 109/2009 Odl.US: U-I-56/08-15)
- *Kazenski zakonik RS* (Ur.l. RS, št. 95/2004-UPB1, 37/2005 Odl.US: U-I-335/02-20, 17/2006 Odl.US: U-I-192/04-16, 55/2008 (66/2008 popr.), 89/2008 Odl.US: U-I-25/07-43, 5/2009 Odl.US: U-I-88/07-17)
- *Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev* (Ur.l. RS, št. 110/2004, 124/2004, 114/2006-ZUTPG)
- *Zakon o osebnem imenu* (Ur.l. RS, št. 20/2006)
- *Zakon o štipendiranju* (Ur.l. RS, št. 59/2007 (63/2007 popr.), 40/2009)
- *Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev* (Ur.l. RS, št. 62/2010, 40/2011)
- *Zakon o socialnovarstvenih prejemkih* (Ur.l. RS, št. 61/2010, 40/2011)

Andreja Verstovšek
univ.dipl.soc.

Direktor
Matej Križanič

